

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldno, izvenredne nedelje in praznike.
 Inzerati: do 9 peti vrsta 1 D, od 10—15 peti vrsta 1 D 50 p, večji inzerati
 peti vrsta 2 D; notice, izjave, reklame, prekleti peti vrsta 3 D;
 poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p.
 Popusti le pri naročitvah od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Ljubljana
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Ljubljana ulica št. 5, L. nadstropje
 Telefon št. 34.

Dopisa sprejema se posiljena in zadostno frankovano.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: —
 v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
 v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 144—	Din 264—
6	72—	132—
3	36—	66—
1	12—	22—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

—nik:

Ali se da panslavizem uresničiti?

II.

Panslavizem je bil nam Slovanom že kot gola ideja neizmerno koristen. Tisto »hejslovanstvo«, ki nekaterim dandanes tako preseda, ni bilo in tudi sedaj še ni brez vsakega pomena. Kje bi bili manjši slovanski narodi, kje bi bili zlasti že mi Slovenci, ako bi ne bili v svojih borbah proti trem sovražnim narodom, ki nas obdajajo in ki so nam vedno stregli po življenju, imeli zaslonbe in opore v zavesti, da nismo sami, da stoji za nami več kot stotomilijonski narod in da vsled tega naš boj ni boj brez upa zmage! Samo to zavest imamo zahvaliti, da nismo poginili in samo ta zavest more rešiti one naše brate, ki še danes zdihujejo pod tujim jarmom! ... Odvrčati se od panslavizma, bi bilo vsaj za manjše slovanske narode toliko, kot vdati se samomorilnim mislim! Radč in njegovi kompanjoni devlejo s svojim separatizmom sami sebi vrv za vrat! Ni treba kdovekake bistrumnosti, da uvidimo, kaj nam je v korist in kaj nam ni v korist. Dovelj je, ako poznamo želje naših nasprotnikov! Ti pa ne žele ničesar bolji, kot da smo mi razdvojeni in neudni!

Samo ako se bodo Slovani zavestili svoje skupnosti in upajali iz te zavesti vse posledice, je izjave, da napoči nekoč dan, ko bomo Slovani s ponosom lahko trdili o sebi: zdaj se začne slovanska doba, zdaj bomo mi dajali zgodovinski smernice, zdaj je v naših rokah usoda človeštva!

Žal, da svetovna vojna, ki je bilo v njej prelite toliko slovanske krvi, nam Slovanom ni prinesla takih uspehov, da bi mogli že zdaj govoriti o začetku kake slovanske ere. Da je tako, zato so poskrbeli, kakor že omenjeno, v bratski slogi naši prijatelji in neprijatelji! Res da so nastale vsled zadnje vojne tri nove slovanske države: Poljska, Českoslovaška in Jugoslavija. Gotovo je tudi, da bi te tri države, ako bi nastopale enotno, tvorile dokaj imponujočo silo. Toda to bi še vedno ne bilo Slovanstvo! Če bi se te tri države združile brez Rusije v neko celoto, bi bilo to za Slovanstvo prej nesreča kot sreča. Nastal bi na ta način v slovanskem svetu nekak razkol, ki bi bil vsega obžalovanja vreden in bi imel za Slovanstvo nedvomno najusodnejše posledice. Pri obstoječih razmerah bi smatrala namreč Rusija, da je taka zveza naperjena proti nji in odtujila bi se slovanski ideji še bolj, kot se je itak po zaslugi boljševizma. In v kakem položaju bi bile Poljska, Českoslovaška in Jugoslavija — z Bolgarijo kot slovansko državo za enkrat ne moremo raz-

čunati — kaj bi se jim obetalo, kake nade bi stavili lahko na bodočnost, ako bi ne imeli Rusije na svoji strani? Mislim, da bi se vsem trem odpirala le malo razveseljava perspektiva. Rusija bi se naslonila še tesneje na Nemčijo, a kaj bi pomenili Rusija in Nemčija v prijateljskem objemu čez nekoliko let za Evropo in ves svet, to je jasno vsakemu, ki zna misliti!

Za to morajo biti obrnjene oči vseh Slovanov brez razločka prej kot slej na Rusijo, zato mora iti stremljenje vseh merodajnih slovanskih krogov za tem, da se velika Rusija prej ko mogoče pridobi zopet za Slovanstvo!

Toda kako? Pri nas je že deli časa na dnevnem redu vprašanje, ali naj stopi naša država z boljševiško Rusijo v diplomatske stike, ali naj vstraja še dalje na svojem odklonilnem stališču. Jaz se čudim, da se zdi odločitev v tem pogledu mnogim tako težka. Stvar treba samo malo preudariti! Kaj dosežemo s tem, ako stojimo še dalje samo pasivno ob strani? Ali se bodo stvari zaradi tega v Rusiji kaj izpremenile? Najivno bi bilo, kaj takega pričakovati! Ako hočemo, da ne bo za nas v Rusiji vse izgubljeno, treba, da nastopamo aktivno! Vojne Rusiji ne bomo napovedovali, to bi bilo blazno, a treba, da rešimo na drug način, kar se rešiti da. S samim opazovanjem in čakanjem ne dosežemo ničesar. Zato treba, da se naša diplomacija nemudoma loti dela. Mi moramo svoje zastopnike tudi že zaradi tega imeti v Rusiji, da se takorekoč na lastne oči o tem prepričamo, kaj se godi v Rusiji in kake so ondi razmere pod sovjetsko vlado. To, kar smo doslej v tem pogledu čuli, je morda res, morda pa tudi ne! Ako bodo druge države mirno dopuščale, da bo Nemčija sedanje ruske razmere neomejeno izkoriščala, potem je vsekakor mogoče, da se vtrdi nemški vpliv v Rusiji tako, da ga ne bo mogoče nikoli več izpodrinuti.

Anglija se je hitro izpametovala! Videla je, kako Nemci v Rusiji žanjejo in hotela je biti pri četvi deležna! Začela se je približevati boljševikom, plašče se niti pred dejstvom, da tiči v tem nevarnost za priateljstvo, ki je vladalo doslej med njo in Francijo. Prav zaradi tega se je začela laskati tudi Nemcem, da bi ji ne delali pač preveč neprilike pri boljševiški vladi. Od tod izvira vse nesoglasje med Anglijo in Francijo v reparacijskem problemu! Šele v drugi vrsti je napotil Anglijo k temu strahu, da bi Francija ne postala premočna. Sicer pa je ta strah prazen in samo pretveza, dokler Francija ne

zahteva nič več, kot da se ji poravnava prizadeta škoda! Lastno korist nad vse! Tega načela se držijo drugi, tega načela se držimo, kadar gre za splošne interese slovanstva, tudi mi!

Gotovo je položaj naše države v tem oziru nekoliko težaven. Če se ne motim, sem že izjavil neke, da je — vsaj zaenkrat — Francija naša naravna zaveznica. Ali ne smemo prezreti, da navzlic prijateljstvu, ki obstoja med njo in nami, vendar le samo s kislim obrazom posreduje za nas v sporu, ki ga imamo zaradi Reke z Italijo. Da bi se energično zavzeli za nas, tega ne pričakujemo! Zakaj bi se mi potem brezpogojno ozirali na njene želje? Vsaka zveza ima svoje meje in ne sme nikdar segati tako daleč, da bi prišel eden zaveznikov v popolno odvisnost od drugega. Ako Francija noče priznati ruske sovjetske vlade, ima za to svoje posebne razloge, ki nas ne tangirajo! Sicer pa ne vem, kaj si Francija obeta od tega svojega negativnega stališča.

Je verujem prav, da bi se dalo na ta način izsiliti kaj, ker je Rusija vsled svoje razprostranosti nekak svet zase in laglje izhaja brez stikov z inozemstvom kot vsaka druga država na svetu. Mislim, da bi druga pota tudi Francijo prej privedla do cilja! Toda ako Francija že vstraja na tem stališču, ali naj tudi mi? In čemu? Zgoli zato, da so zahteve Francije na ta način nekoliko bolj poudarjene? S tem Francija pač ne pridobi mnogo, nam pa je stvar lahko v veliko škodo! Sicer pa — ali je res, da Francija sovjetske vlade noče priznati? Nikakor! Pod gotovimi pogoji bi to takoj storila — ako bi se namreč sovjetska vlada hotela zavezati, da poplača Franciji predvojne dolgov! Tu ne gre torej za nikak načela, temveč zgolj za gmotno korist Francije, kateri na ljubo pa naša država pač ne sme žrtvovati onih interesov, ki jih ima Slovanstvo na razvoju razmer v veliki Rusiji!

To bi morala Francija uvidevati in vpoštevati, ali uvideti bi morala tudi še nekaj drugega! Odbiti Rusijo od sebe za vselej ali vsaj za dolgo vrsto let, Franciji nikakor ne kaže. Dolgotrajno nasprotstvo Rusije bi postalo lahko usodno zanj! V njenem posebnem interesu je, da si pribori iznova prijateljstvo ruskega naroda. Sicer ruski narod in sovjetska vlada nista identična, a Franciji bi se odtujil polagoma ves ruski narod, ako bi neomajno vstrajala pri svojih zahtevah. To bi pa bilo tudi krivično! Morda je baš Rusija največ pripomeglja k antantini zmagi! Saj sta se najprej proti nji vrgli osrednji državi z vso vehemenco, ona je morala vzdržati njihove udarce. Z odkritosrčnostjo, ki jo je težko ločiti od cinizma, je ob začetku vojne priznal neki angleški veljak: »Mi posežemo šele takrat

v boj, ko bodo moči vseh vojskujočih že izčrpane!« Rusija je morala prenesti prvi sovražni naval, ona je z neprimerno požrtvovalnostjo in gigantskim naporom zadrževala in motila sovražnika toliko časa, da so bili zavezniki zadosti za boj pripravljeni. To bi morala Francija primerno ceniti! Rusija za vse svoje žrtve ni prejela ničesar, njo je zadela izguba za izgubo, daji je v polni meri storila svojo dolžnost. Ako bi zahtevala Francija od Rusije povrnitev vseh predvojnih dolgov, bi bilo tem bolj krivično, ker so se dotična posojila vsaj v veliki meri porabila za oborožitev, torej v svrhu, od katerih je imela baš Francija in z njo drugi zmagoviti zavezniki nedvomno svojo korist. Brez vsakega pridržka lahko trdimo: brez Rusije bi ne bilo antantne zmage! Rusija je s svojimi udarci sovražnika toliko oslabila, da je bila potem možna zmaga nad njimi! Zato pa zahtevata pravica in poštenost, da dobi odškodnino v tej ali oni obliki in če ne drugače, pa vsaj na ta način, da se ji odpišejo dolгови. Te dolgov bi morali poravnati premaganci in napačno je bilo, ako Francija pri sklepanju mirovnih pogodb ni še tudi na to mislila.

Enotna akcija na naši severni meji.

Z menoj vred je naibž večina treznomislečih rodoljubov in politikov, ki dvomimo, ali bi bila naša nadvse zaslužna C. M. D. prava firma za izpreobračanje narodnih odpadnikov in mlačnežev. Med renegati je že samo njeno ime vodo, kar je za hudobca blagoslovljena ista. Ime C. M. D. zbujajo odpadnikom gročno vest.

Kulturno in prosvetno akcijo med izgubljenimi našimi dušami na severni meji bi bilo treba započeti z drugačno akcijo, v prvi vrsti s podrobnim lokalnim delom. Niti C. M. D. niti Jugoslovenska Matica, pa tudi Orjuna, Sokolstvo ali Orlovstvo ni za uspešno prodiranje ob mejah. Zapeljano ondoto ljudstvo je skrajno nezaupno proti vsemu, kar prihaja iz naše centrale. Ne smemo pozabiti, da so ti ljudje še vedno pod direktnimi ali indirektnimi vplivom iz Gradca oziroma Celovca. Eдно krajevo organizacije z nepolitičnimi cilji in nepronsiranimi imeni bi jih mogle pritegniti, kakor bralna, izobraževalna, predvsem pa razna strokovna društva. Pri snovanju in vzdrževanju takih društev so pač lahko v ozadju večje narodne organizacije, ki dajejo moralno in gmotno pomoč.

V prvi vrsti je torej potrebno, da poiščemo v vsakem kraju na meji vse zanesljive, neoporečne in za narodno probudo sposobne domačine brez razlike stanu in strankarske pripadnosti. Ti ljudje bi naj tvorili pripravljalni odbor,

Par milijard več bi Nemčija še vedno ne ugonobil, ki bi tudi s temi milijardami še davno ne plačala one vojne odškodnine, kot bi jo bila zahtevala ona od Francije v slučaju, da bi se bila vojna sreča nagnila na njeno stran.

Našo diplomacijo čaka tu lepa naloga, da posreduje v napominanem smislu in pridobi Francijo za sporazum z Rusijo. Saj s tem, ako stopimo v stike s sovjetsko vlado, še ni rečeno, da smo postali prijatelji boljševiškega režima. S tem dobimo samo možnost za udeleževanje v lastno korist in v korist slovanske stvari. Uspehi so seveda odvisni od moči, ki bi jim pripadla naloga, da zastopajo našo državo v Rusiji!

Res je nevarnost, da odbijemo s tem, ako se približamo Rusiji, pa Poljake od sebe. Toda to bi bila samo epizoda! Saj tu ne gre za dva, tri mesece! Tu gre za desetletje! Tekom časa se izravna vse. Stvari stoji namreč tako, da se Poljska prej ali slej mora sprijazniti z Rusijo, ker je sicer njene obstoj nemogoč. A, da se to čim prej zgodí, v to morajo zastaviti svoje moči vsi ki čutijo slovansko, zlasti pa oseba, ki so jim poverjeni diplomatični posli! →

a le sami naj po krajevnih potrebah razsodijo, kakšna organizacija se naj nastane, da bo pritegnila čim več dosedaj naših odpujenih elementov. Člani naj dobivajo v roke le take časopise, ki zastopajo strogo narodno in državno edinstvo. Po potrebi naj se tak list osnuje specielno za obmejni prebivalstvo. Ker v vsakem kraju ni mogoče ustanoviti lastne ljudske knjižnice, naj bi se zasnovoval vsaj par potujočih knjižnic, kakršne je imelo društvo »Südmark« med Slovenci. Pri izbiri knjig bi bilo tudi treba velike rigoroznosti. Društvom naj bi se ob nedeljah preskrbeljvala lahkomilna predavanja. V začetku naj bi bila predavanja le strokovna (kmetijske panoge, za obrtne stroke, za delavce, za starše itd.). Govorniki bi že našli priliko, da udarijo polagoma tudi na narodno struno.

Vse problematično razpravljanje po časopisih in sestankih o sanaciji na naših mejah pa ne bo dovedlo do pozitivnega uspeha, dokler nimamo za vse obmejne pokrajine enotnega zaupnika in organizatorja, ki bi bil v pravem pomenu besede obmejni komisar in izvidnik, ki bi res temeljito poznal vse krajevne prilike in dušo obmejne prebivalstva. Ta zaupnik bi moral imeti dalekosežna pooblastila oziroma splošno zaupanje vlad in državnih oblasti, obenem pa tudi vseh naših narodnih in kulturnih institucij. Ljudstvo bi moralo videti v njem prijatelja in blagohotnega ter ob-

Claude Farrère — prevlel Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

34

»Vse se konča,« je dejal Torral.

»Na svidenje v krožku.«

Že se je oddaljil, a se spet vrnil.

Sicer pa pazi na vozove. Ti imaš nevarno nagnjenje do koles. To pa je bolj resno kot omotica.

XIV.

V Torralovi kadičnici je vladala tema, ker so široki senčniki branili dostop žarkom popoldanskega solnca. Le opijaka svetilka je žoltila strop in rjave vijuge so se težče zvišale po zraku, ki je dišal po praških. Torral je kadil, pri nogah sta mu spala njegova boyca.

Paleča ura brezsanjske, tope opoldanske tišine. Saigon spi in po praznih ulicah vlada moreče solnce. Le še kadilci životarijo v svojih zaprtih kadičnicah in nit njihovega mišljenja, ki ga je opij čudežno razgibal, se vije daleč preko zemeljskih mej, segajoča tja do dubrotnih in svetlih carstev, ki jih je hotel nekoč Kuang-Cen dati svojim učencem.

Torral je ležal na levi strani, z desnico je držal iglo nad svetilko in se pripravljval na svojo šesto pipo. Pod sabo si je nagradil kambodžanskih blazin iz sveže razsele. Skozi njegov

zaspeti pyjama se je svetilo njegovo zarjavelo orspje, ki je bilo v primeri z njegovo veliko glavo prešibko. Ta trup je bil orjaški, pa tudi zgrbljen, trup civiliziranca, ki brez prestanka izlokuje svoje podedovane močlane, dočim zaničljivo meče svoje telo v žrelo razuzdanosti.

Torral je kadil svojo šesto pipo.

Vdihnil je ves črn dim, ne da bi zajel zraka. In raje bi se zadušil, kot da bi ga izpihal. Glava mu je omahnila nazaj na blazino, pohotno se je stegnili in vsi čuti so mu drhteli kot napet lok. Topel vonj strupenih praškov mu je napolnil nozdrve in okajena svetilka je opajala njegove kovinske oči. Lahno dihanje spečih dečkov mu je vztrepetavalo po ušesih kot sladko plakanje gosli.

Zunaj, prav daleč pa je na ulici, ki je molčala kot Sahara, odmel korak, in nihče drugi kot kadilec bi ga ne začul tako hitro. Torral je pozorno prisluhnil priščecu, — bil je možki, ker so bili koraki močni in počasni; kadilec je igranje preizkusil ostrini svojih čutov. Mož je obstal in šel spet naprej. Po petah, ki so bile ob tlak, je Torral uganil, da se sprehajač obotavlja in da je moral zapustiti senco dreves, če je hotel prekorčiti ulico. Pred vrati so koraki umolknil in ob potkanju samo s prstom, je Torral prepoznal Fierce-a, čeprav ni bil Fierce za popoldanske prigrevce še nikdar na cesti.

Torral je sunil z nogo v kup spečega, rjavčega mesa. Dečka sta se razpustila in se pretegnila. Le-

žala sta kot dva brončena kipca. So je vstal; očli so se mu vsled opija nabrekli in se poročile. Iskal je svoj kai-hao iz belega platna, ki ga je, predno je zaspal, vrgel v kot, ko je Fierce že drugič nestrpnost potkal. Tedaj pa je zletel boy kar nag, da mu odpre in si je pričvrstil samo lase pod svojim črnim turbanom.

Vstopil je Fierce, vrgel čepico vstran in se molče vsedel.

»Kaj je?« ga je vprašal kadilec.

»Nič.«

Vlegel se je desno od svetilke. Torral je napolnil pipo in mu jo ponudil. Fierce je odkimal z glavo. Torral je kadil sam, nato sta dremavo kramljala. Boya pa sta spet zaspala.

Črni dim pa je spet potemneval preproge iz riževе slame na steni. Skozi goste klobčice dima so se svetile enačbe na črni deski in kadilec je čital v njih srebne izreke iz nezmotljivega evangelija.

Točno ob štirih se je Torral dvignil. Optjeve saje so mu počrnil obraz in roke. Otrli jih je s kolinsko vodo in tudi Fierce je ponudil stekleničico.

»Deset pip in dve uri odpočitka po deseti. V vsem mora vladati red.«

Odvrgel je svoj pyjama in se oblekel. Fierce si je našel cigareto. Torral se je zadenski vsedel na zaklopni stol.

»Čemu si prišel k meni pladnovat?«

»Izginali so me.«

»Kdo?«

»Liseron.«

Torral je pričakoval kakega pojasnila. Fierce je strli cigareto v optjevi skodelici.

»Zgodba je prav kratka. Od časa do časa so poigravam s tem dekletom, ki jo v glavnem zdržuje Mévil. Mévil seveda ne ve...«

»Kaj za to?«

»No, vsaka stvar se pač konča, in te dni sem hotel z Liseronom obračunati. Pri tem pa so se pojavile nekatere težkoče.«

»Za ločitev je treba dveh.«

»Bil sem sam. Oklenila se me je ukazalo ji je, da je z mano vred varala Mévila. Moji obiski so bili poredkejši; potskala me je doma; izmišljal sem si odsotnost; čakala me je pred vrati. Včeraj zvečer pa mi je bilo vsega dovolj in sem ji pisal.«

»Jasno?«

»Ne dovolj; prošil sem jo, naj ne pride več k meni; pa se je baš ob uri oddiha zaletela vame.«

»Kot socializem v meščanstvo.«

Ni to šala: bil sem v pyjama in spal, pa sem moral odpreti.

»Sitno.«

»Vstopila je. V trenutku mi je priletelo v obraz tristo pijastrov, ki sem jih priložil k svojemu včerajšnjemu pismu — nato pa se mi je gola ženska vrgla v naročje. Prišla je v počin halje.«

»In ti se pritožuješ?«

ektivnega posredovalca za dosego svojih težnj. Vsako imenovanje za obmejne kraje, vsako napredovanje ali premeščenje, vsaka podelitev koncesije, vsaka država ali privatna pomoč, vse bi moralo pasirati njegovo odobrenje oziroma njegov nasvet. Ako bi bil mož resen, uvideven, pravičen in strogo objektiven — in vse te lastnosti bi moral imeti — pridobil bi si kmalu splošno zaupanje vseh slojev, tudi tistih, ki nas in našo državo danes še nezaupno po strani gledajo. Kot takemu bi bilo potem lahko organizirati in poučevati.

Zaupnikovo poizvedovalno in nasvetovalno delovanje bi razbremenilo županstva, orožništvo in finančno kontrollo. Oblasti pa bi ob enem dobivale informacije hitro, točno in res strogo zaupno, ker bi jim bil zaupnik vedno pri roki ter bi se napotil nemudoma na lice mesta, ako bi ne bil že itak o stvari dobro poučen.

Zaupnik bi moral biti tako situiran oziroma plačan, da bi bil res popolnoma neodvisen, t. j. od nikogar podkupljiv. V sedanjem poizvedovalnem aparatu čestokrat manjka ta predpogoji. Imamo sicer popolnoma spoštovanje in zaupanje do naših orožnikov in organov finančne kontrole ter znamo ceniti njihovo naporno službo, toda njihova krivda ni, ako niso povsod in vselej neodvisni. Krivda in sramota pada na vladno, ki jih še vedno tako beraško pla-

čuje, da morajo čestokrat lačni in zanič, nezadostno obdelani opravljati odgovorno službo. Prav nič čudnega ni, ako tak obupanec, posebno ako ima doma nepreskrbljeno rodbino, sramežljivo sprejme kako darilo. Sila kola lomi. Beda in morala sta si zavistni tekmovalci. Morda sicer darilo ni bilo sprejeto kot podkupovanje, toda obdarovancu so že vezane roke za strogo nepristransko postopanje v bodočnosti ne le napram darovalcu samemu, temveč tudi napram njegovim sorodnikom in prijateljem. To velja posebno pri podeljevanju raznih koncesij, ko pritiskajo za prošilca navadno vsi sorodniki in znanci po raznih ovinkih. Znani so nam slučajji, ko so dobili v obmejnih krajih za ves okraj odločilno koncesijo ljudje, ki so s svojim srcem in tajnim delovanjem še vedno onostran naše državne meje. Oblasti so podelile koncesijo na priporočilo poizvedovalnih organov, a ti so postopali proti svoji dobri volji pod pritiskom razmer in odvisnih zvez.

Popoln ni nihče, toda gotovo je lažje najti enega moža z zgoraj zahtevanimi svojstvi, kakor pa pričakovati vse neporečne lastnosti od obsežnega aparata sedanje izredne službe.

Morda se najdejo vplivni činitelji, ki bodo o stvari resno razmišljali in znali za uresničenje načrta zainteresirati medobdajne kroge.

Cirilmetodar.

Telefonska in brzolajna poročila Narodna skupščina in reško vprašanje.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Narodna skupščina in reško vprašanje. Sredi danes jutraj so prispeli skoraj vsi narodni poslanci, da prisostvujejo današnji dopoldanski seji narodne skupščine. V kulorjih narodne skupščine je postalo danes zelo živahno. V vseh klubih razpravljajo o naktuelnejših dogodkih zunanje politike.

Demokratski klub je imel včeraj pod predsedstvom Ljube Davidovića sejo, na kateri je obširno razpravljalo o zunanji in notranji politični situaciji. Klub je sklenil, da v smislu člena 73. poslovni-ka narodne skupščine predloži nujno interpelacijo o naših odnosih napram Italiji. Interpelacija ima za predmet zadnje dogodke na Reki. Izvoljen je bil poseben odbor treh članov, posl. dr. Grigsona, dr. Šumenkovića in dr. Krizmana, ki je popoldne sestavil zelo obširno interpelacijo. Interpelacija bo v zbornici prečital posl. dr. Šumenković. Podpisana je od vseh demokratskih poslancev ter naslovljena na ministrskega predsednika g. Pašića in pa na namestnika zunanjega ministra dr. Ninko Perića. Interpelacija med drugim zahteva v petih točkah, da vlada poda precizno stališče, če je bila z imenovanjem generala Giardina za reškega guvernerja kršena rapalska pogodba, dalje interpelacija vprašuje, če je res, da se prično nova direktna pogajanja in končno zahteva interpelacija pojasnitev našega mednarodnega položaja.

V krogih demokratskega kluba vlada za interpelacijo veliko zanimanje. Demokracije so predvsem radovedni, kakšno stališče bo zavzel napram tej interpelaciji radikalni klub, ali bo glasoval za nujnost ali ne.

Opaziti je dalje, da skušajo demokracije izrabi reške dogodke v svoje

parlamentarno-taktične svrhe. Demokratski krog angažirajo vse opozicijske skupine, da bi skupno nastopile proti sedanjim vladnim neuspehom napram Italiji. V parlamentarnih krogih obširno razmotirajo vsebino prof. Depoljevega pisma Mussoliniju, ki mesto-ma priznava, da so mu razne stranke na Reki, posebno fašisti, onemogočili vsako organizacijsko delo na Reki. Indirektno Depoli obtožuje fašiste raznih neredov in upravl.

Obširno se tudi razpravljalo v parlamentarnih krogih napol. oficijelno objavljene točke italijanske vlade glede Reke. Za najvažnejšo točko poloficijelne rimskega poročila smatrajo točko 3., ki govori o Delti in Barosu. Glavno je vprašanje reškega konzorcija, glede katerega je svoječasno izjavila naša delegacija v paritetni komisiji, da ne more biti govora o kakem konzorciju Reke z Barošem in Delto. Sedaj je ta predlog Italija zopet stavila v nekoliko spremenjeni obliki. Naši državni naj bi služili reško pristanišče kakor vsa ostala pristanišča. Po mnenju parlamentarcev pa se nadaljne točke in predlogi medsebojno izključujejo in je nemogoče pričakovati, da bi ti predlogi bili predmet konkretnim razgovorom in posvetovanjem.

Demokratski poslanec dr. Grigson vložil danes na ministra zunanjih del vprašanje, če smatra kraljevska vlada poslednji akt Italije na Reki, to je imenovanje generala Giardina za guvernerja, kot kršitev rapalske pogodbe, ali je bila vlada o tej akciji od Italije pravčasno obveščena in kaj hoče kraljevska vlada ukreniti v obrambo naših interesov na Reki. Na ta vprašanja zahteva posl. dr. Grigson nujen odgovor.

Stacionaren položaj na Reki.

VSEBINA PAŠICEVEGA PISMA.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Poseben kurtir zunanjega ministrstva je odnesel v Rim pismo ministrskega predsednika Pašića kot odgovor na Mussolinijevo. Vsebina, kakor je bilo že javljeno, je strogo tajna. Kljub raznim napravim beogradskega tiska in raznim poizvedbam beogradskega novinarjev do danes ni uspelo, da bi se zaznala vsebina tega pisma. Tekom današnjega dneva namerava zunanje ministrstvo izdati posebno izjavo na znane točke poloficijelnega rimskega poročila. Pismo, kakor je doznal vaš dopisnik, v prvi vrsti naglašja, da naša vlada privoli samo v tako direktna pogajanja, ki temelje na rapalski pogodbi.

VLADNI SVET NA REKI.

— Reka, 19. sept. (Izv.) Vojaški guverner Giardino je sestavljal nekaj vladni svet, ki ga tvorijo: dr. Arturo Chiorris (notranje zadeve, nauk in socialna skrb), dr. John Stiglich (justica), Gvido Depoli (finance), inž. Besocca (javna služba). Predsedoval bo vladnemu svetu guverner Giardino. Izdan je dekret, ki potrjuje vse upravno osebo za nadaljnje službovanje. Guverner je imel daljši pogovor s senatorjem Grossichem, kateri je zelo zadovoljen z ukrepi vlade, ki je poslala svojega guvernerja na Reko.

GIARDINO V POGOVORU Z NOVINARJI

— Reka, 19. sept. (Izv.) Guverner Giardino je sprejel novinarje iz raznih dežel, katerim je izjavil, da ima od narodne vlade nalogo, upravljal mesto in poskrbeti za njegovo gospodarsko preobnovo, pričakujoč, da sporazum med Italijo in Jugoslavijo slednjič reši reško vprašanje. Dopisnik lista »Corriere della Sera« pravi, da je Giardino v pogovoru posebej omenjal,

da treba ukrepev proti nezaposlenosti. Nezaposlenih je na Reki nad dva tisoč oseb, ne glede na jugoslovenske delavce, ki se ne javljajo pri magistratnem uradu. Nezaposlenosti so pridružile obup ljudstva radi jugoslovenske sovražnosti, ki je prepredila Reki vsak promet in ustavila celo železnico.

(Ako bo general Giardino tako govoril ne bo uspela njegova mislija ugodno. Nikar naj ne misli, da so pravi Rečani srditi na Jugoslavijo, češ, da je ona kriva reške nesreče zbog svoje sovražnosti do Reke in Italije. Na jugoslovenski strani se ni kazala nikdar nikakova sovražnost, marveč vedno je bilo jugoslovensko nastopanje koncilijantno in ako bi rimska vlada res tako koprnela po lepi bodočnosti Reke, bi bila reško vprašanje že zdavnaj lahko rešila ugodno za Reko in njeno pristanišče. Samo pogodbe treba spoštovati in izvajati jih! To moramo znova približati vsak dan v oči Italijanom in vseh evropski javnosti, da se bo reški spor pravilno presojal. Sovraženi je Reki oni, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti do Reke in se noče držati podpisanih pogodb in ta je — Italijani!

MIRNA PRESOJA RESKIH DOGODKOV.

— Rim, 19. septembra. (K.) »Messaggero« poroča, da jugoslovenski vladni krog in vladni Reki zavzemajo glede italijanskih ukrepov na Reki korektno in mirno stališče. Kdaj bo izročen odgovor na italijansko predlogo in kakšno bo njegovo besedilo, še ni mogoče domnevati. Angleške oblasti so baje obvestile italijansko vlado, da je angleška pri reškem vprašanju povsem deinterairana. Samo del angleškega tiska tudi pri tej priložnosti nadaljuje kampanjo proti Italiji. Francoski listi skušajo opravičiti italijansko stališče, ne da bi pri tem kompromitirali francosko - jugoslovensko vojaško prijateljstvo. Polnarsko stoji slijo ko prej na istem stališču.

Nobene intervencije v reškem vprašanju in navet Jugoslaviji, naj ne vztraja na brezplodni negaciji in naj italijanske predloge presoja v mirni razpravi.

— Praga, 19. septembra. (K.) Češko-slovaški tiskovni urad poroča iz Beograda: Vest o koraku Italije na Reki je vzbudila v tukajšnjih krogih presenečenje. Pojasnilo, ki ga je dala italijansko poslanstvo zunanjemu ministru, ni moglo pomiriti javnosti. Ministrski svet se bo posvetoval o sedanji situaciji na današnji večerni seji, kjer bo bržkone sestavljen odgovor na pismo, ki ga je poslal Mussolini zunanjem ministru. Listi pozivajo vlado, naj reško vprašanje nemudoma predloži v svrhu rešitve mednarodnemu forumu.

ZANELLA PREDLAGA MEDNARODNO KOMISIJO.

— Pariz, 19. septembra. (Izv.) »Matin« priobčuje pogovor svojega dopisnika z Zanello. Zanela pravi, da so povzročili zadnje neredne na Reki tuji elementi, večinoma došli iz južne Italije po okupaciji Reke s strani D'Annunzia. Prebivalstvo trpi strašno budo, ni življenja in dela. Zanela misli, da bi bilo najboljšo sredstvo za zagotovitev reda in mira na Reki imenovanje mednarodne komisije.

PO STOPINJAH AVSTRIJE.

— Pariz, 19. septembra. (Izv.) »Journal des Debats« piše k reškemu dogodku med drugim: Mussolini hoče postaviti pod svoje varstvo Jugoslovane in balkanske države. Fašistovski listi so pisali po okupaciji Krfa: »Sedaj prevladujemo balkanski polotok«. Mussolini nadaljuje Sonninovo politiko, da zavzame Italija na Balkanu mesto Avstrije. Mussolini se obnaša proti Jugoslaviji tako, kakor svojčas Berchthold in Aehrenthal proti Srbiji. Ako bo nadaljeval to pot, pride do onemogočevalnih rezultatov. Nič bi ne bilo žalostnejšega za svetovni mir in za italijansko politiko. Imenovanje generala Giardina vzbuja vznemirjenje. Mussolini uvaža nove diplomatske metode in meče okoli sebe ultimata. Vsiad splošnega neodobravanja zadnjih dogodkov je dovolil Jugoslaviji podaljšanje roka za odovor. Naj bodo njegove intencije take ali take, gotovo je, da so dobili bolgarski šovinisti vtisk, da je prišel čas da se poskusi državni prevrat v Jugoslaviji.

ITALIJANI ZAPIRAJO JUGOSLOVENSKE ŠOLE NA REKI.

— Sušak, 20. septembra. (Izv.) Novi italijanski guverner na Reki je prišel urevati socialne razmere na Reki. Prvi korak je bil, da je dal zapreti vse na ozemlju Reke se nahajajoče jugoslovenske šole. Šola v Katridi je zaprta. Druge čisto jugoslovenske šole v okolici so spremenjene v šole z italijanskim učnim jezikom. Jugoslovensko učiteljstvo je odpuščeno.

Sestanek n. Pašića z Mussolinijem.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) V političnih krogih se danes potrjuje vest, da se sestanek predsednik kraljevske vlade g. Pašić z italijanskim premierjem Mussolinijem. Sestanek ima biti prve dneve meseca oktobra. Sestanek je bil naznačen od strani g. Pašića v njegovem pismu Mussoliniju.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Sestanek med obema državnikoma Italije in Jugoslavije se ima vršiti po neki verziji v Opatiji, po drugi v Benetkah. Na sestanku, kakor trdi politični krog, pridejo v razgovor tudi formalnosti glede obiska našega kralja Aleksandra I. v Rimu in proti-obiska italijanskega kralja v Beogradu.

— Milan, 20. septembra. (Izv.) »Corriere della Sera« javlja iz Rima, da se naj vrši na intervencijo angleške diplomacije, ki zahteva čimprejšnjo rešitev reškega problema potom direktnih pogajanj, sestankom ministrskih predsednikov g. Pašića in g. Mussolinija. Temu sestanku prisostvuje tudi jugoslovenski zunanji minister dr. Ninčić.

— Rim, 19. septembra. (Izv.) Oficijelni italijanski krog ne demantira sedaj vesti o skorajšnjem sestanku med Pašićem in Mussolinijem. Zatrjujejo, da se sestanek vrši prve meseca oktobra v Benetkah. Tam se sestanejo poleg obeh državnikov tudi zunanji minister dr. Ninčić in pa senator Quarleri.

Seja ministrskega sveta.

Zunanje-politični problemi. — Ureditv plač železničarjem.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Na včerašnji dopoldanski seji je ministrski svet razpravljalo o vseh aktuanih zunanje-političnih problemih. Na dnevnem redu so bili: Reka, Bolgarska in solunsko pristanišče. Glede Reke je bila kratka debata v zvezi s pismom ministrskega predsednika g. Pašića Mussoliniju. Vsebina tega pisma je tajna. Vlada čaka na odgovor iz Rima, na kar sledi direktna pogajanja, katerim bo poleg ministrskega predsednika prisostvoval tudi zunanji minister dr. Ninčić.

Prometni minister dr. Velizar Jančević je v trgovinski ministru dr. Kojič sta poročala o solunskem pristanišču. Ministrski svet je po kratki debati sklenil, da se podpiše sporazumna pogodba, sklenjena med našo državo in Grško glede svobodne pristaniške cone v Solunu in narodni skupščini predloži v odobrenje.

Daljša debata se je razvila o naših odnosih napram Bolgarski. Konstatirano je bilo, da je bolgarska vlada na ultimativno noto, nastopivšo na rno od strani naše vlade ukrenila vse potrebne odredbe, da zadovolji našo vlado v njenih zahtevah. Bolgarska vlada je dalje odgovorila, da je pripravljena nade-

ljevati konkretna in praktična posvetovanja, kako izvesti v Nišu 12. marca sklenjeni sporazum s prejšnjo vlado Stambolijskega.

Končno je ministrski svet razpravljalo o notranje-politični in parlamentarni situaciji. Predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović je naprosen, da prične razgovore z vsemi šefi strank, kako omogočiti redno parlamentarno delo in določiti delovni program za bodoče jesensko zasedanje.

Prometni minister dr. Velizar Jančević je dalje predlagal, da se prizna izvrševalnemu prometnemu osebju 25letno službovanje za končno pokojnino, dočim ostalemu osebju 35 let.

Notranji minister dr. Vujčić je poročal o razmerah v Južni Srbiji. Sklenjeno je, da vlada podpira prebivalstvo v organizaciji samoodbrane proti bolgarskim razbojniškim četam.

FEDERALISTIČNI BLOK.

— Zagreb, 20. septembra. (Izv.) Po zaključku zadružnega kongresa so se včeraj v prostorih HRSS sestali zastopniki federalističnega bloka. Dr. Korošec kot vodja SLS za muslimane pa dr. Spah, dr. Behmen, Hadžić, Kadić, Alić in Milković. Konferenca federalističnega bloka, ki je trajala dopoldne in popoldne, so se v velikem številu udeležili Radićevi poslanci pod vodstvom dr. Mačka. O posvetovanjih je bil izdan kratek komunik, ki konstatira, da se je federalistični blok posvetoval o sedanji politični situaciji, navedla dalje razloge, zakaj so se pogajanja z radikalni prekinila ter končno oficijelno izjavila sklep konference, da bo federalistični blok sporazumno nadeval pričetno akcijo proti današnjemu režimu v Beogradu.

Demokratije nanovdujejo boj radikalni vladi.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Iz razgovorov, ki jih je imel vaš dopisnik z uglednimi demokratskimi poslanci, je poznati, da demokracije pripravljajo ostro opozicijsko borbo proti dosedanji radikalni vladi. Ugleden in vodilen demokratski pravak je izjavil: Opazam, da se od strani vlade širijo vesti o nekaki koncentracijski vladi. V resnici so bile tekom včerašnjega dneva forsirane vesti o koncentracijski vladi z ozirom na sedanji težavni mednarodni položaj naše države, moram pa pripomniti, da demokratska stranka ni pod nobenim pogolem pripravljena vstopiti v kako koncentracijsko vlado, ker ne mara imeti nikakih zvez z g. Pašićem in njegovimi ljudmi.

Kakor je v parlamentu opaziti, forsirajo demokracije akcijo za ustanovitev močnega opozicijskega bloka s pomočjo katerega računajo demokracije, da vržejo sedanjo radikalno vlado. Demokracije so precej boljšajini in obenem forsirajo vzpostavitev normalnih odnosov s sovjetsko Rusijo.

NEMCIJA NA UMIKU.

Nemška vlada pripravljena na koncesije.

— Berlin, 19. septembra. (Izv.) Pričetkom tega tedna je državni kancelar doktor Stresemann imel daljše razgovore z belgijskim poslanikom. Predložena je na podlagi teh razgovorov spomenica, ki vsebuje tri točke: 1. Nemčija je pripravljena prenehati s pasivno resistenco v ruškem ozemlju, če se dajo garancije za obslence in za izgnance iz ruškega ozemlja; 2. Nemčija je pripravljena se razvotvoriti o reperskiških ponudbah; 3. v varstvo reperskiških plačil je pripravljena zavzeti pravično in levo premoženje.

V političnih krogih so splošno prepričani, da bo sledilo ukinitje pasivne resistance tekem nekaj tednov in da se prično pogajanja s Francijo.

TRGOVINSKA POGODBA MED POLJSKO IN AVSTRIJO.

— Varšava, 19. septembra. (Izv.) Avstrijski zunanji minister dr. Grinberger je je napram novinarjem zelo poudaril izrazil o poteku pogajanj za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Poljsko in Avstrijo. Nova pogodba vsebuje nove olajšave za Avstrijo, kar se tiče njene proizvodnje, posebno glede dobave premoga industrijskim podjetjem. Obe državi se v gospodarskem oziru izpolnjujeta. Poljski je sedaj nujno potrebno, da ustvari gospodarsko enotnost med prejšnjimi nekvalitetnimi.

POLOŽAJ NA BOLGARSKEM. PROTIREVOLUCIJE NI.

— Beograd, 20. septembra. (Izv.) Po točnih poročilih iz Sofije je bolgarski vladni Cankova uspelo z oboroženo silo onemogočiti vsako revolucionarno gibanje komunistov in zemleradnikov. Vodja komunistične stranke Blagolev je bil aretiran, strankin tajnik Kolarov je pobegnil v Rusijo. Prve vesti o izbruhu protirevolucije na Bolgarskem so bile močno pretirane. Gre samo za posamezne konflikte vlade s komunisti.

BOLGARSKA VLADA SE IZGOVARJA.

— Sofija, 19. septembra. (Izv.) Bolgarska vlada je obveščena, da se na bolgarsko-jugoslovenski meji v zadnjem času zbira jugoslovenska vojska z namenom, da prepreči vpad komitajev v Jugoslavijo. Vlada kategorizno izjavlja, da ni in ne bo dovolila formiranja čet na bolgarskem ozemlju in da je kljub slabi oboroženi sili, a katero raz-

polaga, storila najstrožje korake, da zatre vsak poskus formiranja in vpada komitajev, ki čet in drugih nevarnih elementov na tuje ozemlje. Ona se prej boji možnosti, da bi se utegnile zbrati čete na srbskem ozemlju, obstoječe iz beguncem zemljernadkov in komunistov, z namenom, da povzročijo neželbe incidente na meji.

GRSKO-ITALIJANSKI KONFLIKT PORAVNAN.

— Rim, 19. septembra. (Izv.) Stefani javlja iz Pireja: Grško brodogve z italijansko zastavo je danes dopoldne izkazalo italijanskemu brodogvu ob prisotnosti angleške križarke »Comus« in francoske križarke »Mühlhausen« vojaške časti z 21 topovskimi streli.

Politične vesti.

— Povratek zunanjega ministra. Ministrstvo zunanjih del je obveščeno iz Zeneve, da se zunanji minister dr. M. Ninčić povrne v Beograd soboto, dne 22. t. m.

— Odlikovanje. Pomočnik zunanjega ministra Panta Gavrilović je odlikovan od predsednika Poljske republike s trakom poljskega reda »Polonia restituta«. G. Gavrilović je svoječasno vodil pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in našo državo.

— Vprašanje oborožitve vojske. Po poročilu iz Beograda je včeraj g. Pašić dlje časa razpravljalo z ministrom voine in mornarice generalom Pešičem glede vprašanja oboroževanja naše vojske.

— Predsednik »Slavenske banke« o svojem političnem stališču. Te dni je izšel v »Obzoru« članek, v katerem se znanega zagrebškega industrijca in predsednika Trgovske zbornice v Zagrebu g. Vladimira Arko spravlja v zvezi z novoustanjavljajočo se stranko. Zaradi tega je posetil zagrebški novinar g. Arka, ki mu je podal nastopno izjavo: »Nisem še ničesar zvedel o ustanovitvi nove politične stranke. Ako se jo v resnici namerava ustanoviti, tedaj sem ji jaz popolnoma tuj, ker nisem nikdar nastopal v politiki aktivno, kar tudi sedaj in niti v bodočnosti ne maram storiti. Doslej sem se zanimal samo za gospodarska vprašanja. Tudi v bodoče se nameravam samo na tem polju udeleževati. Pač zaradi tega, ker sem prepričan, da moramo samo na tem polju iskati pravilno rešitev uspešnega razvoja in resničnega napredka države in nacije, torej Hrvatov, Srbov in Slovencev. Iz tega razloga sem tudi prevzel težko dolžnost predsednika zagrebške Trgovske in obrtne zbornice, da na ta način v zvezi z vsemi našimi gospodarskimi krogii delujem za najširšo gospodarsko in upravno dekoncentracijo, ki se je zlasti v zadnjih letih izkazala kot nujna. To so smernice, ako hočete, močnega javnega udejstvovanja brez ozira na dnevno politiko te ali one politične stranke. Ako se kljub temu pri gotovih izpremembah nekega velikega zagrebškega časopisnega podjetja navaja moje ime, tedaj izhaja to iz tega, ker sem stopil kot predsednik Slavenske banke s tem podjetjem v stike, kakor morajo pač storiati bančni zavodi, ki prevzemajo financiranje svojih podjetij. Kot tak sem se pridružil navznanju, da je skrajni čas prenehati s politiko, ki podpljuje sovražstvo med Hrvati in Srbi, in da je treba polkuzliti pravno pot, kar ni samo v idealnem državnem interesu, marveč predvsem v realnem gospodarskem interesu Hrvatov, Srbov in Slovencev, pri čemer imam kot Hrvat in Zagrebčan seveda v prvi vrsti interese Zagreba in Hrvatske pred očmi. To je vse, kar vam morem reči na vaše vprašanje.«

— Svetozar Pribičević in centralizem. »Obzor« poroča: »V nedeljo je prispel v Sarajevo Svetozar Pribičević. Imel je sestanek s svojimi prijatelji in je v razgovoru obžaloval, da je tako zagovarjal — centralizem. Povdarjal je: »Jaz sem se nadejal, da nam bo Prečanom, ki smo kulturnejši, centralistična ureditev države omogočila vzeti državo v svoje roke in jo urediti na evropski način.« — Radovedni smo, kaj poredi Svetozar Pribičević na to »Obzorovo« vest. Ne verjamemo, da bi bila ta »Obzorova« vest točna.

— Tri legije fašistov v Tripolitani. Iz Rima poročajo, da odidejo te dni tri legije italijanske prostovoljne milice za narodno varnost, rekrutirane iz Abruca, Sicilije in Sardinije, v Tripolitani v pomoč tam se nahajajočim rednim četam. V teh legijah je mnogo vojakov iz zadnje svetovne vojne.

— Makedonci in Društvo narodov. Predsednik nacionalnega odbora makedonskih emigrantov v Bolgariji Kusev je poslal te dni predsedstvu Društva narodov brzolajno te-le vsebine: Grške oblasti v Makedoniji neusmiljeno preganjajo bolgarske in turške elemente in jih silijo, da se izseljujejo in zapuščajo lastno imetje, hrano in pohištvo, ki jo dajejo grškim beguncem iz Anatolije. Srbske oblasti so začele znova preganjati v Makedoniji Bolgare in Albance, ki trumoma prihajajo v Bolgarijo. Novi makedonski begunci so v nepopolni mizerem stanju. Ti fakti govorijo ne samo o kršitvi temelnih določb mirovnih pogodb in konvencij glede narodnih manjšin, nego o teptanju najelementarnejših človeških pravic. Makedonski nacijo-

salni odbor, bolgarska sekcija, ki predstavlja 78 makedonskih dobrodelnih društev, vladno prosi Društvo narodov, naj zaščiti najelementarnejše pravice in svobodo zatiranega makedonskega prebivalstva.

== Ljubljanski mandat in demokratski klub. Iz Beograda nam poročajo, da je demokratski parlamentarni klub odobril stališče načelstva JDS, da še ni nastopil čas, da bi moral poslanec Josip Reiser v smislu dne 19. februarja t. l. z narodno-napredno stranko sklenjenega pakta odložiti svoj mandat, češ da še ni — uzakonjena službena pragmatika v celom obsegu. Kakor se v krogih demokratskih poslancev govori, se je klub postavil na to stališče samo zategadelj, ker se boji, da bi Reiserjev naslednik dr. Ravničar ne vstopil v demokratski klub. Beležimo.

== Poslanik dr. Smodlaka pri škofu dr. Jegliču. Beogradski listi poročajo, da je novoinovovanega poslanika v Vatikanu, dr. Smodlaka, sprejel pred njegovim odhodom v Rim ministrski predsednik Pašić in mu dal izčrpana navodila glede zaključka konkordata s svetlo stolico. Nato je dr. Smodlaka posetil tudi ministra ver dr. Janjića, s katerim je takisto konferiral o konkordatu. Minister mu je naročil, naj pred odhodom v Rim poseti še v Zagrebu nadškofa dr. Bauerja in v Ljubljani škofa dr. Jegliča. Dr. Smodlaka je bil te dni v Zagrebu in tudi v Ljubljani.

== Klerikalci bodo nadaljevali pogajanja z radikali? Beogradski »Tribuna« poroča, da se bodo ta teden nadaljevala pogajanja med dr. Korošcem in radikali zaradi skupnega postopanja v narodni skupščini. Od dr. Korošca je odvisno, ako bodo ta pogajanja imela uspehi, ker so radikali odločeni, da sprejmejo vse klerikalne pogoje, ako bodo količjak zmerni. V političnih krogih z velikim zanimanjem pričakujejo ta pogajanja, ker je od njih uspeha odvisno redno funkcioniranje narodne skupščine. — Kakor vse kaže, iz pogajanj med klerikalci in radikali ne bo kruha, razen ako hoče dr. Korošec delati dvorezno politiko. Po poročilih iz Zagreba sodeč, bi človek moral sklepati, da se klerikalci ne samo ne bodo več pogajali z radikali, marveč bodo celo pričeli z najenergičnejšo opozicijo proti radikalni vladi v parlamentu, da morda posežejo celo po abstinenca.

== Francija in Italija. Poseben poročevalec »Ere Nouvelle« piše iz Rima: Moramo priznati in odkrito izjaviti: Francija je izgubila tu simpatijo, ki je obstojala med obema narodoma, — italijanskim in francoskim — pripadajočima eni rasi in spojenima s krepkimi vezmi iz 3 letne skupne vojne. To ni samo utis, ki ga dobi slučajen tuj popotnik v Italijo. To je ugotovitev razpoloženja med posamnimi sloji italijanskega naroda, ki se je rodilo pred nekoliko meseci. Ta protifrancoska atmosfera ne izvira iz stališča vlade. Nasprotno, vlada je prisiljena, da usmeri svojo politiko tako, kakor zahteva javno mnenje. Neprikljubljenost Francozov v Italiji je v zvezi s Poincaréjevo politiko glede okupacije Porurja in v vprašanju definitivne razmejitve z Jugoslavijo. Italijanski tisk je že davno zavzel stališče glede okupacije Porurja. Edini italijanski list, ki že od početka okupacije trdi, da je Italija zainteresirana na tem, da podpira Francijo v Porurju, »Messagero«, je sedaj sam odstopil od te politike in piše že več mesecev tako, kakor ostali italijanski listi. Italijanska politika glede Porurja se opira na trditve, ki jo listi ponavljajo dan za dnem in ki jo priporočajo Mussoliniju kot edino mogočo politiko napram »prevelikemu apetitu Francije«.

Ne smemo dovoliti Franciji, pravi ta trditev, da se naseli v Porurju. To bi pomenilo, da se ji osigura skomine po tem ozemlju in da se ji prepuste za nedoloten čas vse materijalne pridobitve. Zanimivo je, da reparacijski problem sam ob sebi Italije ne interesira tako zelo in da ne vzbujajo takih strasti, kakor rursko vprašanje. V Italiji kakor Nemčiji so prepričani, da intenzivna težnja Francije nikakor ne gre za tem, da si zajamči svoj nacionalni obstoj, nego, da postane gospodar položaja v Evropi. Vsak Poincaréjev govor povzroča tu novo razočaranje. Ko je prišel na krmilo Stresemann, so italijanski politiki upali, da se začenja za francosko-nemške odnose bolj ugodna faza. Kmalu pa je z znova prišlo razočaranje in sedaj že izgublja v Italiji vsako upanje, da bi bilo mogoče spraviti to krizo, ki je težko prizadela tudi italijansko trgovino, mirnim potom sveta. Vse grehe pripisujejo tu Franciji in njeni zunanji politiki. Dočim izgubljamo radi svoje politike v Porurju simpatije, ki smo jih dosedaj uživali v Italiji, nas slika splošna politika napram Jugoslaviji in obeh italijanskega naroda kot najbolj trdosrdne ljudi v Evropi.

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matico“!

Gospodarstvo.

—g Hmelj. XIX. brzojavno tržno poročilo. Nürnberg, 18. sept. 1923. Placuje se 10—13 milijard za 50 kg. Zatec, 18. sept. 1923. Tendence mirna, kupčija velika — 3000—3200 žk za 50 kg.

—g Zagrebška blagovna borza dne 19. septembra. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica, bačka, 78/80 kg, ponudba 355; slavonska 76/77 kg, ponudba 350; oves, slavonski, rešetani, ponudba 245; rešetani Pri jedor, ponudba 235; originalna. Prijedor, ponudba 225; koruza, Srem, ponudba 280; Srem 8 do 10% defektna, ponudba 270; Srem, 12 do 15% defektna, ponudba 260; Srem 40 do 50% defektna, ponudba 180; bačka, ponudba 270; moka, bačka, baza »0«, poprv. 555, ponudba 565; banatska baza »0«, ponudba 555; otrobi, pšenični, juta, Zagreb, ponudba 161.

—g Novosadska blagovna borza dne 19. septembra. Na produktivni borzi notirajo: Bačka pšenica 79 do 80 kg, 2%, 4 vag. 350 do 355, sremška 79/80 kg, 2%, 2 vago na 350; ječmen, bački, 64/65 kg, 2 vago 567½; bački 66/67 kg, 2 vag. 570; bački 67/68 kg, 12½ vag. 580; oves, bački, Subotica, 4 vag. 250; koruza, bačka, ponudba 265; bačka v storžih, za oktober, 5 vag. 127½; bačka v storžih, za oktober, pariteta Zenta, 5 vag. 130; bačka, defektna, 1 vag. 180; beli fižol, bački, 2 vag. 505 do 515; beli, bački, izbran, Novi Sad, v jutelnih vrešah, brutto za netto, 1 vag. 545; moka, bačka, »0«, 2 vag. 555 do 560; »0« 5 vag. 562½ do 580; »2«, ponudba 505; »5« ponudba 450; »6« 1 vag. 380; »6½« 1 vag. 365; »0« 2 vag. 565 do 570; »6½« 1 vag. 365; »6« 1 vag. 380; krompir, slovaški, Novi Sad, duplikat kasa 1 vag. 140. — Tendence čvrsta.

—g Tedenski živinski sejem v Zagrebu. Navzile temu, da je bil sejem običajni tedenski, je bilo nanj prijeme več živine nego na letne sejme, in sicer radi tega, ker je bil to prvi jesenski sejem. Promet je bil živahen. Razen domačih je prišlo tudi precej kupcev z Dunaja in iz Trsta in je bilo za izvoz kupljenih okoli 150 komadov najlence živine. Cene so se nekoliko spremenile in v splošnem padajo, zlasti za vola, in to radi velikega priga bosanskih buš. Teletina je obdržala svojo ceno, medtem ko je cena svinjinarstva narasla, in sicer radi podražanja železnice. Za kilogram živice vage se je plačalo v dinarjih: voli I. 13 do 14, II. 11 do 12, bosanski povprečno 9 do 12, krave 12 do 13, bosanske 8,25 do 11, teleta I. 22,50 do 23,25, II. 21,25 do 23,25, III. 21,25 do 23,25, III. 21,50 do 22, sremške svinje 26 do 27, II. domače 22,50 do 23,25, III. 21 do 22 dinarjev. Na sejmu je bilo tudi nekaj konj.

—g Proti zvišanju železniških tarif. Na poziv Trgovske in obrtne zbornice je Trgovski gremij v Mariboru dne 18. t. m. ob 20. v salonu gostilne »Kosovo« sklical sestanek interesentov industrije, trgovine in obrti. Proti navadi v Mariboru, je bil sestanek zelo dobro obiskan. Zborovanje je otvoril predsednik gremija g. Weixl, nakar je tajnik Trgovske in obrtne zbornice g. Mohorič podal zelo zanimiv referat o zvišanju blagovnih tarif na železniških progah naše države od 20 do 100%. Po poročilu g. Mohoriča se je razvila zelo živahna debata, katere so se med drugimi udeležili gg.: Džamonja, dr. Pipuš, Kejžar, Pinter, Pirc, v imenu obrtnikov pa predsednik Slovenskega obrtniškega društva g. Novak, ki je ostro kritiziral postopanje Beograda napram Sloveniji. Posebno zanimiva so bila izvajanja g. Džamonja, ki ne najde z ozirom na ugodno stanje valute nobenega razloga za tako samovoljno povišanje, najmanj pa da bi železniška uprava iz povišanja krila svoje dalekosežne investicije za popravilo voznega parka itd. Zahteval je, da se že ob tej priliki stavi resolucija, v kateri se izraža protest proti absolutističnemu načinu ubijanja gospodarskih krogov. Po pojasnilih g. predsednika, da ta sestanek ni še primerno mesto za resolucije, je Džamonja stavil soglasno in po g. Kejžarju modificirani predlog, da Trgovska in obrtna zbornica skliče vse interese cele države na tozadevno anketo, katere naj med drugim zahteva udeležitev tarifne komisije, brez katere železniška uprava ni upravičena do samovoljnega zvišanja blagovnih in tarifov za osebno vožnjo, in katere naloga naj bo tudi izenačenje blagovnih tarifov. G. dr. Pipuš opozarja na zvišanje tarifa na opeko, ter sploh gradbeni material. S tem bo pri nas že itak občutna gradbena pasivnost še bolj trpela. Na njegov apel, naj tajnik Mohorič pojasni, kako zadene povišanje posamezne vrste blaga, oziroma podjetja, pojasnjuje g. Mohorič nekatere slučaje, v ostalem pa apelira, naj posamezniki vsak po svojem slučaju to povišanje preiskusijo in rezultat poročajo gremiju. O utemeljitvi vlade za to povišanje nimamo dovolj avtentičnih podatkov, le iz izjav posameznih zastopnikov vlade ob posebnih prilikah se da posneti, da so bili glavni vzroki ti: restavracija voznega parka, popravila pragoz, ter sploh zvišanja potreb v železniški upravi. Na to so še govorili gg. Kejžar, Pirc in Novak, na kar je g. Weixl posvetovanje zaključil.

—g Delniško društvo »Narodna tiskarna« v Ljubljani naznanja, da prične dne 1. novembra 1923 izdajati nove kuponke pole za leto 1923—1924. Izdajale se bodo v pisarni »Narodne tiskarne« v Knafljevi ulici št. 5 proti oddaji talona zadnje kuponke pole.

—g Nabava deviz za potovanje na Nemško. Po razpisu g. finančnega ministra z dne 17. jul. 1923 I. br. 27.876 sme izdajati finančna delegacija v Ljubljani trgovcem in obrtnikom pooblaščenca za nakup deviz pri potovanjih v svrhu posejanja inozemskih tržišč do največjega iznosa 10.000 francoskih frankov v valuti države, v katero se namerava potovati. Sprito izrednih valutarnih razmer v Nemčiji je generalni inšpektorat ministrstva financ v Beogradu na incitativno trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani z razpisom z dne 18. septembra 1923, I. br. 34152 odločil, da sme finančna delegacija trgovcem, obrtnikom in obrtnikom, ki potujejo na Nemško, izdajati pooblaščenja za nakup deviz tudi v drugi nego nemški valuti.

—g Konvencija o prometu z vinom in pivom s Češkoslovaško je ukinjena. Ministrski ekonomsko-finančni komite je pooblastil ministra trgovine, da ukine v narodni skupščini sprejeto konvencijo o prometu z vinom in pivom med našo državo in Češkoslovaško.

—g Cena pšenice in moka stalno pada. Beogradski »Trgovinski glasnik« to naglašava z opombo, da je cena padla za cel dinar pri kg ali v Beogradu se vseeno plačuje še dalje črni kruh po 5, beli pa po 6 Din, dočim so v notranjosti dežele peki znižali cene kruha.

—g Dalmatinsko vino. Iz Dalmacije poročajo, da letošnja trgatva ni sicer najbolj nejša ali moč je izredno dober. Cene so 250 do 300 D za hl. Prve cene novemu vinu se bodo gibale okoli 350 D za hl.

—g Uvoz primorskega vina v Avstrijo. Med Italijo in Avstrijo se je svojčas sklenila trgovska pogodba za vvoz 50.000 hl vina s Primorskega in Tridentskega. Določene so posebne tarife. Avstrijsko ministrstvo dovoljuje za sedaj uvoz samo 35.000 hl. Uvažati se sme vino, ki ima manj kot 13 stopinj alkohola.

—g Davek na poslovnih promet za I. in II. pridobinski razred za dobo od 1. oktobra 1921 do 31. decembra 1922 je odmerjen. Tozadevni izkazi so na vpogled pri davčni administraciji na Bregu, pri mestnem magistratu in pri davčnem uradu za mesto do 20. septembra 1923. Več na mestni uradni deski.

—g Tobačna tovarna v Ljubljani bo prodala na ustmeni dražbi dne 22. oktobra t. l. 4000 kg kartona od »Mirjam« cigaret. Pogodi dražbe so objavljeni v »Službenih Novinah« in »Uradnem Listu« ter so na vpogled v ekonomski tobačne tovarne.

—g Delniško društvo s statutarnim sedežem v Sloveniji (s Prekmurjem) se pozivljajo, da predložijo podpisano nadzornemu oblastvu računski zaključek in morebitno poslovno poročilo za leto 1922, v kolikor se to še ni zgodilo, najkasneje do 10. oktobra 1923 z navedbo obnega zboru delničarjev, ki je odobril letni račun in bilanco.

—g Dobava pisarniškega materiala. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 29. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega pisarniškega materiala. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava litih cev. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 140 komadov litih cev. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava bandaž za kolesa in fasoniranega železa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave bandaž za kolesa in fasoniranega topnega železa v palicah. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Harry Piel
Jezdec brez glave
pride v
KINO TIVOLI

—g Dobava blaga »Segeltuch«. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 2. okt. t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1000 m² blaga »Segeltuch«. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava desk iz mehkega lesa. Pri upravi drž. monopolov v Beogradu se bo vršila dne 2. okt. t. l. ofertalna licitacija glede dobave večje količine desk iz mehkega lesa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava desk za tla. Pri upravi drž. monopolov v Beogradu se bo vršila dne 3. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave lesa (desk itd.) za tla. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava lineuma. Pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 2. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 750 m² lineuma. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Kaj je vzrok draginje? V Italijo so na predlog nekoga poslanca izvedli anketo strokovnjakov o draginskih vprašanjih. Po rezultatu ankete je vzrok draginje nepravno razmerje med nabavnimi in prodajnimi cenami na drobno. To razmerje gre od 50 do 100 in dalje 200 do 300 in celo do 400% od izvozne do prodajne cene blaga in to glede živeža, kakor ostale robe. Z vprašanjem draginje bi se lahko pri nas malo bolje in resneje bavili na pristojnih mestih.

ODPRAVA POTNIH VIZUMOV

—Dunaj, 20. septembra. (Izv.) Zveza trgovskih gremijev je predložila kancelariju spomenico, po kateri zahteva odpravo potnih vizumov. Obenem avstrijsko trgovstvo predlaga sklicanje mednarodne konference na Dunaj, ki naj bi rešila vprašanje potnih vizumov za vse nasledstvene države.

POVIŠANJE ŽELEZNISKIH TARIFOV NA POLJSKEM

—Varšava, 19. septembra. (Izv.) Ministrski svet je sklenil s 1. oktobrom t. l. povišati železniške osebne in tovarne tarife za 100%, ravnatoko se povišajo poštni, brzojavni in telefonski tarife za tuzemstvo za 200% in za inozemstvo za 250%.

—Varšava, 19. septembra. (Izv.) Gornjeležijski rudniki so sklenili povišati cene premoga. V odobrenje je vladi predloženo 40% povišanje. Za inozemstvo znaša cena gornjeležijskega premoga 2,950.000 poljskih mark za tona.

Kultura.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER

Sobota, dne 22. septembra: »Igrača viharja«. Nedelja, dne 23. septembra: »Igrača viharja«. V soboto dne 22. septembra se otvoril sezona 1923/24 na Sentjakobski gledališki opremi. Kot otvoritvena predstava se vprizori Ul. Donadina izvirna hrvaška drama »Igrača viharja«. V nedeljo dne 23. sept. se igra ponovi.

— Ruski igralec Elskij kot Hamlet na našem odru. Ne več mož prve mladosti. Neizpovedanost se na naše malo gledališče, kjer bi iz parterja igralca lahko skoro za nos prijel, je bil premalo sminkan, da bi zadostno zakril brazde, ki so mu jih leta, zlasti pa telesne in duševne bridkosti zarale v lice. V skoro gracilni figuri dobra hamletska prikazen. Igralec zelo finega okusa, temeljitega znanja ter izvrstne izkušnje v svoji stroki. Igra nam aristokratskega Hamleta: princa, ki mu je stara, pristna in plemenita kri izplaknila vsako nagibanje do neestetskih izbruhov srda, do preglasnega dvigovanja glasu, do neugajenih gest. Discipliniran kavalir, ki celo svoje najgorše občutke napram kralju in kraljici odeva raje v elegantno, a silno žgočo ironijo in v skoro koretno vedenje, nego v sikajočo grožnjo. A ravno to lahko in svetsko vedenje dela njegova namigavanja krivcem morda še dokaj groznica. Nikjer za nimajo prijeti, njegova vladnost na peklensko umetnost, kakor jo naziva Nietzsche, ne nudi sovražnikom nobene gotote. Čutijo, a ne morejo mu dokazati, kaj nosi v duši. Njegovo zalozovanje zločincev in groznicavo njih izpoznavanje, da Hamlet ve prav vse, obdaja krivce kakor neviden fluidum. Jih spremlja eden dan, jih ne zapušta v sanjah. Vsekar eden izmed zelo verjetnih Hamletov. More da si je umetnik to pojmovanje osvojil deloma tudi v ozirom na silo svojega tenorja poharvanega, mehkega glasu, ki ni velika. Glas mu ne sega v nižavo. Ve pa ravnaš z njim mojstrsko in se izogiba vsakega preglasnega napora. V svoji mezza voce, ki ga povečini obdržava brez rezekstih izprememb, zna polagati vsak učinek, ki ga namerava doseči. Vsekar točno preveden, dobro razumen govorniški umetnik. Sploh je pa pastozni ruski jezik za oder prekrasen. Shakespearove stihije je pa Elskij jemal povsem naturalistično, a z diskretnim naturalizmom, ki ritmični ni v kvar. Posledno mikaven je bil v lahkem kramljanju, zdaj tu sem, zdaj tje. Izvirno je njegovo vedenje napram občutemu duhu. Niš teatralne groze pred njim. Ko izpozna očeto obliko, ji mirno sledi v sinovski ljubezni in zaupljivo pokleknem k nogam fantoma. Ta duh mu ne more hoteti zlega. — Elskij je žel močeln in pristen aplavz od razprodanega gledališča. — Gildensterna je po odhodu Železnika prevzel »Skrbinske ml.« in se je kot začeti del dovedel dobro reševal iz afere. Ostala sestava je znana. Vendar omeniam še odlično komiko Lipahovega Polonija, ki ga je celo zavedla, da je enkrat propil mogoče zasakramental. — Dvorjani — to je pa užas svih užasa. Moški bi se bili; toda »dvorne dame!« Hoditi ne znajo, zato na oder prircajo. Stojte pa s skrivljenim hrbtom in vpadlim oprsem, kakor izmučene delavke v odmoru. Saj reve tega ne vedo. A rešija bi jim morala priti vsaj nekoliko na pomoč. In pa frizure. V Hamletu ni nobenega nočnega lokala in nobene damske kapele, ki bi te frizure opravile. Naj jim vsaj pokažejo kake slike; saj se bodo gotovo rade prečesale nekoliko primerneje.

— Glede nedeljske matinee mi je v peresu ostala omenitev, da je tudi ob klavirju bil odlični umetnik, prof. Ravnik, ki je svojo umetnost dobri stvari na ljubo stavil na razpolago za važno, a pri občinstvu malo opažano nalogo pevskega spremljevalca.

— Sentjakobska javna ljudska knjižnica izposoja vsak delavnik od 5. do pol 8. zvečer najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, nemške, italijanske, francoske in angleške knjige. Vožarski pot 2. koncem Florijanske ulice, električno postajališče. Na razpolago popolni imeniki knjig. Vstop v knjižnico ima vsakdo.

— Jugoslavenska Nijava. Izišla je druga sveska za mesec september, bogatog in aktualnog sadržaja. Na prvome mestu priopćen je autorizovan prievod studije Eduarda Beneša, češkog ministra spolnih poslova, »Spolna politika i demokratija« o problemima i metodama spolne politike. Od naših beletrista javlja se Ivo Andrić novelom »Ljubav u Kasabi«, Kuzma Tomašić pjesmom »Lastovo« i Zofka Kveder-Demetrović crticama »Impresije«. M. Marjanović nastavlja svoju studiju »Vladimir Nazor kao nacionalni pjesnik«. Listak donosi izjavu niz članaka: o Milanu Ogrizoviću o Jevrejinovoj drami »Ono što je najvažnije«, o Repetitiorju poviesti dra. Preloga (od Luja Vojnovića), o našem književnom jeziku itd. — Jugoslavenska Nijava izlazi dva puta mesečno, a stoji za cijelu godinu 120 Din. Preplata šalje se upravi: Zagreb, Marovska ulica 20.

— Umetniške razglednice zaslužnih mož. Umetniška založba »Ažbe« v Mariboru je izdala serijo razglednic (12) s slikami naših zaslužnih mož. Prva serija vsebuje slike tehle naših odličnih javnih delavcev: Anton Aškerc, Ivan Cankar, dr. Ljudevit Gaj, Simon Gregorčič, Vuk Stefanović-Karadžić, Ivan Mažuranić, knez Petar Petrović-Njegoš, Nikola Pašić, Radomir Putnik, Josip Juraj Strossmayer, Avgust Šenoa, dr. Ivan Tavčar. Reprodukcie so izvršene v barvah bolj ali manj srečno. Najboljša je Aškercova slika, vendar pa tudi ta ne poudarja pesnika takšnega, kakršen je bil. Ko je Aškerc umrl, še ni imel sive brade in sivih las, kakor ga predstavlja slika. Tudi slika dr. Ivana Tavčarja ni dobra. V letih, kakor ga predstavlja slika, dr. Tavčar še ni imel sivih las. Osivel je šele med bolezni. Tudi oči, ki so dajale obrazu tisti nepozabno simpatični izraz, na sliki niso Tavčarjeve. Sicer pa je zbirka prav lepa. V nadrobni razprodaji stane serija 12 Din tj. komad po 1 Din. Razglednice so dobivajo v Narodni knjižnici in po vseh drugih knjižnicah v Ljubljani, predvsem pa pri umetniški založbi »Ažbe« v Mariboru.

— Poljsko-češki kulturni stiki. Nekateri poljski listi so zadnji čas poročali o pozivu profesorja krakovske univerze dr.

M. Saykovskega na stolico poljskega jezika in literature na Karlovi univerzi v Pragi. »Kurjer Poznański« piše ob tej priliki, da ima to dejstvo velik pomen ne le za stike poljsko-češke, temveč tudi za vseslovensko idejo. Za kulturno zblizanje zlasti z nami so naredili Čehi doslej jako dosti: ustvarili so poljske lektorate na univerzi in praški tehniki, vzdržujejo profesorje češke literature na varšavski univerzi, kakor tudi legacijskega svetnika za kulturne zadeve pri varšavskem poslanstvu (Adolf Černy). Kroma teh težnji je ustanovitev poljske stolice na stari Karlovi univerzi v Pragi in obenem so nam naklonili — brez vsakega pritiska od naše strani — poljskega reprezentanta poljske kulture na prostranem slovenskem terenu.

Glasbeni vestnik.

— Pevska šola prof. dr. Pavla Kozine. Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero, je odobrila z odločbo št. 3349 z dne 10. septembra 1923 II. del omenjene učne knjige, ki je namenjena za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole. V knjigi je nad 70 narodnih pesmi v duru in molu; na njih so poseljene vse stopnje dvo-, tro- in četverglasnega petja. Ker je podlaga večglasnemu petju dvoglasno petje, zato je to poglavje najširše obdelano. Začenja s »kanonom« ter preide v dvoglasno petje v tercah in sekstah; za tem so pesmi v različnih intervalih. V tem poglavju so poseljeni različni intervali in sorodstvo tonovih načinov. Da je knjigi harmonična podlaga je razvidno pri tro in četverglasnih pesmih. Troglasne pesmi imajo sledeča poglavja: 1.) troglasne pesmi s spremljevanjem tonike in dominante, 2.) troglasne pesmi s spremljevanjem tonike, dominante in subdominante in 3.) troglasne pesmi v sorodnih tonovih načinih. Pri prvih četverglasnih pesmih imamo tri zvoke na toniki, dominantni in subdominantni, pri ostalih so pa uporabljene druge harmonije. Drugi del te knjige obravnava pesmi v molu. Poseljena je razlika in sorodstvo med durim in molom ter vrste molskih skal. Knjigo stane 26 Din. Iz knjige so ponatisnile dvoja, tro- in četverglasne pesmi v treh snopcih, od katerih stane vsak 6 Din. Knjigo se naroča pri založbi »Jug« v Ljubljani. Pred sklopio 21. I. Dobi se jo tudi po vseh knjižnicah.

— Poljski akademiki v Ljubljani. V ponedeljek, dne 24. tm. dospo v Ljubljano pevski zbor akademikov univerze v Krakovu v Ljubljano ter priredi tu v veliki dvorani hotela Union pevski koncert, na katerem bodo izvajali celo vrsto moških zborov in starejših in najnovejših poljske zborovske literature. Akademiki zbor priredi namreč turnee ter obišče skoro vsa večja mesta v Jugoslaviji. Prepričani smo, da bodo ljubljansko občinstvo simpatično pozdravilo poljske goste v svoji sredi ter številno obiskalo koncert, katerega prireda v ponedeljek zvečer. Vstopnice bodo od sobote naprej v predprodaji v Matični knjižarni.

Sokolstvo.

— Sokolsko društvo Ljubljana II. naznanja vsem svojim telovadcem in telovadkam, zlasti pa roditeljem, katerih otroci so obiskovali pri njem telovadbo, da je po neprostovoljnem odmoru, ko je bila telovadnica oddana v druge svrhe, zopet pričela redna telovadba vseh oddelkov, ki se vrši v telovadnici na realni po urniku, ki je bil prej v veljavi.

Turistika in sport.

— Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja svojim članom, da se 25. tm. zavrtoji Koča pri Triglavskih jezerih. Spodnja koča na Golici in Kadlinskova koča vrh Golice in koča na Kamniškem sedlu se zavrtoji 24. tm.

— Koča na Gozdu kranjskogorske podružnice SPD se zavrtoji v nedeljo dne 23. tm.

— Prešernova koča na Stolu se zapre v nedeljo 23. tm. Event. poznejši posetniki jo smejo pohajati le v spremstvu oskrbnika Fr. Avenika, bivajočega v Valvazorjevi koči; slednja bo vse leto odprta in oskrbovana.

— Lahkoatletični miting v Mariboru. Dne 14. oktobra se vrši v Mariboru velik lahkoatletični miting za prvenstvo mariborskega sportnega okrožja. Tekmovalo se bude v sledečih disciplinah: stafeta skozi mesto, stafeta 4krat 100, tek na 100, na 200, na 400, na 800, na 1500 in 5000 m, metanje kroglice, metanje diska, metanje kopja, skok s palico, tek z zaprekami, skok v višino z in brez zaleta, skok v daljino z in brez zaleta in eventualna pešhoja. Miting razpisuje POLNP v Mariboru. Stvar bi moral prevzeti Ljubljanski lahkoatlet. podsavez ter v mariborskem okrožju ustanoviti podobor, izvesti verifikacije, vpise itd. ter sodstvo mitinga kot takega. Mariborsko inicijativo moramo pozdraviti!

— Vseruska olimpijada v Moskvi. 16. t. m. so se začela v Moskvi športna tekmovanja na vseruski olimpijadi.

— Motoklub »Slovenija«. Vsi člani knjevali, napročajo se vsi člani ki se mislijo udeležiti dirke Sprskog A. K. v Beogradu, da se vdeležijo sestanka 21. tm ob 8.15 v Hotel Union »Rožice«. — Predsednik.

VREMENSKO POROČILO.

—Dunaj, 19. septembra. (Uradno vremensko poročilo.) Včeraj zvečer se je podnebje v Avstriji močno ohladilo, kar je obenem s silnimi vetrovi povzročilo v severnih Alpah obilo dežja. Ponoči je pas deževja dosegel črto Pinsk — Stockholm, drugi pa se je pomaknil od vzhoda do Solnoograda. Med obema se je nebo nekaj časa zjasnilo. Vreme se je v Evropi splošno poslabšalo. V Avstriji dežuje. Pričakovati je nekaj časa oblačno, deževno in hladno z zapadnimi vetrovi. Jutri večinoma jasno, potem pa znova slabo vreme.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1923.

Mestno gospodarstvo nekdanj in sedaj.

Pred leti, ko je stal na čelu mestne uprave še blagopokojni dr. Ivan Tavčar, je bilo mesno gospodarstvo tako vzorno, da bi lahko služilo za vzgled vsaki občini.

Napredna večina se je zavedala, da mora voditi občinsko upravo tako, da bo vedno izhajala z rednimi dohodki ter se skrbno izogibala vsemu, kar bi preko mere moglo obremeniti mestne davkoplačevalce. Zavedajoč se, da se davčne moči ljubljanskih meščanov ne sme prenapenjati, je župan dr. Tavčar dvakrat obrnil vsak novčič, predno ga je izdal, in to šele, ko se je prepričal, da je doletni izdatek v resnici potreben. Stedenje je bilo geslo blagopokojnega župana. Pri tem ga niso čisto nič motile neprestane kritike nasprotnikov, da nima nobenega razumevanja za potrebe moderne časa in za napredek modernega mesta. Ne meneč se za napade z nasprotnih strani, je neomajno zastopal stališče, da morajo biti mestne finance v redu in da mora mesto najprej izločiti rane, ki mu jih je zadala vojna, predno lahko začne misliti na drage investicije za razne naprave, ki so mestni občini sicer potrebne, vendar pa ne tako nujne, da bi se jih ne dalo odložiti za nekaj let do časa, ko se davčna sila prebivalstva, ki je trpelo na težkih posledicah vojne, zopet ustali in okrepi.

In čim so nastale bolj urejene razmere, je bil dr. Ivan Tavčar prvi, ki je sprožil velikopotezno akcijo, da se mestu preskrbe naprave, ki so glavni pogoj vsakega napredka. Na njegovo pobudo se je pričela akcija, da se dobi na Savi vodna sila, ki bi omogočala razmeram primerno razširiti mestno elektrarno. Dal je iniciativno za razširjenje, odnosno za novo zgradbo mestne klavnice in hladilnice, obenem pa je v mestnem občinskem svetu predlagal najetje posojila v iznosu 20 milijonov za ureditev, popravilo in tlakovanje mestnih cest in ulic.

Ko je bil stari občinski svet razpuščen, je pok. dr. Tavčar zapustil na magistratu polne blagajne in še 20 milijonov, s katero vsoto bi se naj tlakovalo, popravilo in uredilo mestne ceste.

Pri novih občinskih volitvah so zavladovali na mestnem magistratu klerikalci in komunisti. V mestno gospodarstvo so takoj uvedli nove metode. Princip štedenja in ravnanja med dohodki in izdatki so takoj vrgli v rotacijsko ter postavili mestno upravo na princip najbolj brezmišelnega zapravljanja in razsipanja. Na to stališče se je zlasti postavila klerikalno - komunistična večina, ki je pri lanskim volitvah meseca decembra zavladovala na magistratu. Najprej je potrošila 20 milijonov posojila, ki je ostalo še iz leta Tavčarjeve dobe, tudi v druge svrhe, v katere ni bilo namenjeno. Čisto nič se ni ozirala na razpoložljive dohodke mestne občine, marveč je gospodarila tako kakor lahkomišelniki dedič, ki je nepričakovano prevzel skromno dedščino, pa misli da razpolažuje s milijoni ter troši in zapravlja, kakor bi se dedščina nikdar ne dala izprati. Klerikalno - komunistična večina je sicer povišala trošarino in uvedla nove davščine, iz katerih si je obetala toliko dohodkov, da bo z lahkoto pokrivala ne samo vse redne tekoče izdatke, marveč še toliko, da bo lahko poravnala tudi še izredne stroške in izdatke, kakor so n. pr. zvišane prejemke mestnih nastavljenih. Toda v vseh teh svojih računih se je temeljito zmotila. Vsi ti dohodki niti od daleč niso zadostili za kritje povišanih občinskih izdatkov. Namesto da bi se sedaj občina omejila na najpotrebnejši izdatke, je razspala in trošila denar naprej: gradila je hiše brez vsakega kredita, zvišala je plače mestnim delavcem tako horendno, da dobi danes mestni čestni pometar višjo plačo kakor dvorni svetnik s 40letno službeno dobo. Ker za takšno gospodarstvo dohodki mestne občine seveda daleko ne zadostujejo, je klerikalno komunistična večina najemala posojila za posojilom, ne meneč se za to, da s tem obremenjuje na nezasičen način mestne davkoplačevalce, ker bo ta posojila ob koncu koncev vendar le treba vrniti.

In ta posojila mestne občine ljubljanske so dosegle sedaj horendno vsoto okroglih 130 milijonov! In ves ta dolg je napravila mestna občina v teku dobrih šestih mesecev. Kakšna perspektiva! Ako bo šlo to tako naprej in ako ostane mestna občina polna tri leta v rokah klerikalno-komunistične večine, je več kakor gotovo, da se bo mestna občina zadolžila za milijarde! Kako bo te milijarde dolge občina poplačala? Naj je davčna sila ljubljanskega mesta še tako velika, vendar si ni mogoče misliti, da bi ljubljanski davkoplačevalci mogli prenašati takšna mestna bremena, da bi mogli plačevati samo obresti od tega ogromnega dolga!

Ali je pokrajinska vlada poučena o tej horendni zadolžitvi mestne občine? Ako je, zakaj ničesar ne ukrepa, da obvaruje pred škodo ljubljanske davkoplačevalce?

Ali bo mirno trpela, da pritira tako gospodarstvo mestno občino do bankrota? Ne moremo verjeti!

Spominska proslava septembrskih žrtev. Včeraj ob 6. popoldne se je vršil sestanek raznih narodnih organizacij, katerega so se udeležili gg.: dr. Žerjav, Škulj, Herbst, Brandner, Mahkota, Prelovec, Bajželj, Galzinija in dr. Rape, da se posvetujejo, kako bi se počastil spomin septembrskih žrtev. Poglasno se je sklenilo: V nedeljo dne 23. t. m. ob pol 11. dopoldne se zbere narodno občinstvo ob grobu mučnikov Lundra in Adamiča na pokopališču pri Sv. Križu. Najprej zapoje Zveza pevskih društev žalostinko, nato nastopi spominski govornik, nakar še enkrat zapoje Zveza pevskih društev. Nato se bo polagalo cvetje na grob.

Mestne finance so v takšnem derutnem položaju, da mestna občina s 1. oktobrom ne bo mogla izplačati niti svojih službenec, ako med tem časom ne dobi novega posojila. Kakor čujemo, mora samo za plače svojih nastavljenec najeti vsak mesec posojilo v znesku 3 milijonov. To je gospodarstvo!

Odlikovanja. Na predlog notranjega ministrstva je Nj. Vel. kralj odlikoval z redom belega orla V. stopnje župana na Bledu g. Henrika Tomca, z redom sv. Save V. stopnje, okrajnega komisarja v Radovljici dr. Vladimira Foma, s srebrno medaljo za civilne zasluge policijskega agenta pri tujakšnji direkciji g. Ivana Močnika, z redom sv. Save V. stopnje pri pošti na Bledu poštnega uradnika g. Stanislava Kneza, poštarja 4. raz. Viktorja Trevena in Jožefa Dušarja, poštarja 5. raz. Mihaela Luznerja in poštarje 6. raz. Pavla Rabiča in Amalija Drakster; z zlato medaljo za vestno službo poštarja na Bledu Ivana Peterneja in Natalijo Zemljak in brigadirja agentov uprave Beograda Milana Travnja.

Iz poštne službe. Za pomočnika kondukterja pri pošti v Mariboru je imenovan poduradnik Andrej Backon; za kontraktualnega poštarja v Bačkem Jarku je imenovan Jakob Varca. Vpokojena je poštarica Marija Javor in poštini upravitelj Josip Gandini. Iz državne službe je odpuščen Alojzija Kerma in Katarina Heller, kontraktualne poštarice v Jarkovu.

Prvi spomenik kralja Petra v Jugoslaviji. V drugi polovici meseca oktobra se na svečan način na drugi strani osljskega mostu čez Dravo odkrije ob navzočnosti Njeg. Vel. kralja in zastopnikov vlade prvi spomenik kralja Petra v naši državi. Spomenik je že skoro dovršen. Do povzročja osem metrov visokega obeliska, katerega vrh je kronan od belega dvoglavca orla, vodijo štiri široke stopnice. Spomenik nosi napis v srbskem, hrvaškem in slovenskem jeziku: Kralju Petru I. Velikemu in Osvoboditelju v spomin na Osvobodjenje in združenje od hvaležnih Barančev. Na zadnji strani spomenika je pritrjena mramornata plošča s kratkimi simboličnimi verzji v cirilici. Prednja stran je okrašena z reliefom kralja Petra, ki ga je vill profesor Hriko iz Zagreba. Spomenik sam je postavljen od Vladimirja Malina in je zelo lep ter okusen.

Novi škot Srebrnič je sin osnovnošolskega učitelja. Njegova sestra je učiteljica na Orlškem. Sprva se je Srebrnič posvetil profesuri. Ima izpite iz klasične filologije in je bil več let ugleden profesor na goriški gimnaziji. Kasneje je pustil profesuro, stopil v semenišče ter postal duhovnik. Srebrnič je mož blagazna srca in iskren narodnjak.

Jubilje dela. Dne 22. t. m. praznuje čij in zdrav 40letnico svojega službovanja g. Ivan Doberlet, strojevodja Južne železnice v Ljubljani. Redki so jubileji, ki jih praznujejo strojevodje, ker po večini zbog težke in odgovorne službe omagalo tako zgodaj, da niti ne pridejo v položaj uživati zaslužen pokojnino. Jubilar izhaja še iz one generacije železnih mož, ki so bili zmogni s svojimi lasmi na glavi še opravljati težko službo na stoji, ki so sedaj zelo redki prikazen. Društvo strojevodij kraljevine S. H. S. mu priredi v znak počaščenja in spoštovanja časten večer v hotel Tivoli naslednje dne ob 8. zvečer. Upamo, da bo tudi naša državna uprava juž. žel. znala ceniti ta izredni slučaj ter storila za čast dela svoje dolžnost v večjem razumevanju kot smo jo bili dosedaj vajeni. Julijantu naše najiskrenejše častitke. Čast delu!

Invalidom in rodbinam padlih vojakov. Na podstavi čl. 35 zakona o budžetskih dvajajstih za julij, avgust in september 1923 je prevzelo Deželno sodišče, odd. XIV. v Ljubljani reševanje invalidskih pokojnin za vse vojne invalide in rodbine padlih, umrlih in pogrešanih vojakov v smislu zakona o začasnih pomočih tem osebam z dne 28. XII. 1922. Radi tega je z dnem 6. septembra 1923 prenehal poslovať pokojninski referat invalidskega oddelka oddelka za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani. Prizadete stranke in uradi naj se odslej v pokojninskih zadevah obračajo na Deželno sodišče, oddelke XIV. v Ljubljani, ki posluje začasno še v dosedanjih prostorih invalidskega oddelka v St. Peterski vojašnici. I. nadstr. Gažisti - neinvalidi in njihovi svojci naj se odslej obračajo v pokojninskih zadevah na Delegacijo ministrstva financ v Ljubljani. Vse druge vrste državne pomoči po invalidskem zakonu ostanejo še nadalje v delokrogu invalidskega oddelka oddelka za socialno politiko.

Smrtina kosa. Umrli je po daljšem bolehanju g. Reimund Ranzinger st. špediter in hišni posestnik. Pokojnik je bil v Ljubljani splošno znan in je živel v krogu svojih znancev velik ugled. Bil je dolga leta član Kreditnega društva in Kranjske hranilnice. Z veliko svojo marljivostjo in podjetnostjo si je ustvaril cvetoče špediterko podjetje. Pogreb bo v soboto 22. tm. ob 15. pop. s ceste na Južno železnico na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin. — Sročil je po težki bolezni v najlepši dobi umrl g. Lojze Grilo, delovodja tobačne tovarne. Pokojnik je živel v krogu svojih znancev in prijateljev splošno simpatije. Zapušča ženo Marijo. Pogreb bo v petek 21. septembra ob pol 17. iz deželne bolnice na pokopališče na Viču. Bodl mu lahka domača gruda.

Povolji za prestolonaslednika. Znan prodajalka novlin v Beogradu Anka Nikolčeva je te dni odnesla v dvor in izročila dvornemu maršalatu povelje za kraljevega prvenca. V košari je bilo po srbskem običaju poleg poveljev ena pogaca, ena kapica, par nogavic, ena košuljica iz srbskega svilnatiga platna in eden petinarski srebrnjak s sliko Karagorgija in Petra Velikega, ena glavica čebule in nekoliko soli. To vse je bilo zavito v trobojno ruto. Na dvoru so to skromno darilo preproste Srbinke za novorojenega prestolonaslednika seveda z radostjo sprejeli.

Kongres arhijerejskega sinoda. V Sremskem Karlovcu je bil 16. t. m. otvorjen kongres arhijerejskega sinoda. Otvoritvi so prisostvovali ministri dr. Janjič, dr. Peleš, dr. Srkić in dr. Miletić. Patrijarh Dimitrije je referiral o novem cerkvenem zakonu, ki ga je ministrstvo za izenačenje zakona že izdelalo. Ministri in svečeniki so bili sozlasnega mnenja, da se mora zakon zelo spremeniti, ker se ne tiče samo pravoslavne vere, temveč vseh veroizpovedi v naši državi.

Policijski uradniki morajo nositi uniforme za časa službe. Minister notranjih del je izdal naredbu, po kateri morajo policijski uradniki cele države nositi enotno uniformo za časa službe. Za one, ki se ne bi pokorili odredbi, je določena stroga kazen.

Borza dela za ženske. V ministrstvu za socialno politiko je bil izdelan načrt, po katerem se dovoljuje beogradske mu ženskemu društvu ustanovitev lastne delavske borze. Državne borze dela bodo od sedaj naprej pridobivale poročila samo o moških delavskih močeh.

Celjske vesti. Gospodinski šoli so zopet zasigurni dosedajni prostori v meščanski šoli. Ko boste imenovali še dve strokovni učiteljici za šivanje in kuhanje, se bo šola takoj otvorila. — Mestno gledališče. V torek zvečer se je v drugo uprizorila Medvedova tragedija »Za pravdo in srce«. Pod režijo g. R. Železnika se je tudi to pot igralo dobro preprosto razprodani gledališčem. — Zlobnost. 15 letni delavec Avgust Srame ter njegov 13 letni brat Šolar Srame sta dne 11. avgusta t. l. blizu Šmarje pri Jelšah pošližila čez železniške tračnice nov hrastov prag. Strojvodja je to pravočasno opazil, ter vlak ustavil. Lahko bi se bila zgodila velika železniška nesreča. Te dni sta se oba zagovarjala pred celjskim okrožnim sodiščem. Avgust Srame je prejel 3 tedne strogega zapora, Alojz pa je bil oproščen, ker se je dokazalo, da ga je k sodelovanju zapeljal starejši brat. — Glasbeni Matice v Celju je podaljšala vpisovanje do dne 2. oktobra. Občni zbor Glasbene Matice se vrši jutri v petek dne 21. septembra ob 20. zvečer v ravnateljevi pisarni v mestni hiši nasproti župne cerkve. — Planinske koče v Savinjskih Alpah, ki so bile letos prav dobro obiskane, so se z 20. septembrom zatvorile. Odrpoto ostane samo Piskernikovo svetilišče v Logarjevi dolini.

Mariborske vesti. Tržne cene v Mariboru. Od tržnega nadzorstva novo izdelani tržni cenik, ki ugotavlja cene od 15. sept. izkazale nasproti ceniku od 1. septembra v glavnem sledeče spremembe: Podražilo se je: goveje meso III. vrste od 17—20 na 23, teletina I. vrste od 31.50 na 32.30, II. vrste od 25 na 30—31, salo od 36—37, svinjska glava od 20 na 25, prapricana svinjina od 42 na 43, prekajena od 41 na 42, 1 kg masti od 37—40 na 39—40, prekajeno meso od 37—40 na 48—53, 1 kg prekajenega jezika od 46 na 48, 1 kg kranjskih klobas od 15 na 20, 1 kg konjskega mesa od 12—15 na 15, 1 kg goveje kože od 20 na 21, teletje kože od 30 na 31—32.50. Pocenilo se je: kg govejega mesa I. vrste od 25—27 na 25—26.50, možgani od 22—24 na 22, kg slanina od 39—40 na 38—40, kg svinjske kože od 8—10 na 7.50—10, mleko od 3.50—4 na 3—3.50, kg surovega masla od 47—48 na 46—48, kg kave I. od 70 na 65, kg pšenice od 4.25 na 4, kg rži od 4 na 3.75, kg ječmena od 3.50 na 3. Kakor razvidno kaže tendenca vpliv zvišanja železniške tarife še sedaj, ko povijanje še ni moglo vsled dosedanjih zalog vplivati na podražanje blaga, ki se pri trgovini dosedaj v resnici tudi še ni vršilo. — Nesreča pri delu. Stvo Matjašič mazarški pomočnik pri Kotarju na Koroski cesti v Mariboru se je vsled eksplozije benčina ožgal na obeh rokah. — Vihar no vreme na Štajerskem. Kratkotrajni nevihti, ki se je v sredo popoldne pojavila tudi nad Mariborom, je proti večeru sledilo senadoma več hudih ploh. V prvih urah se je po celotnem okrožju bliskalo — za ta čas nekaj nenavadnega. Nekaj trzedenja je na večer bilo vtiati na Pohorju. Potem, ko so se malo preje naglo drug za drugim menjavali vsi štirje glavni vetrovi, je nenkrat priplaval sever s tako gostimi črnimi in nizkimi oblaki, da je bilo celo Pohorje do vnožja zavito — ne v meglo, nego prav v te črne oblake. Ta trzeden prizor, kakršnega ne pomnilo v Mariboru, je iz mostu opazovalo več oseb.

Vlomi v Beogradu. Te dni je bil v ulici Kapetana Mišina v Beogradu izvršen v tri stanovanja vlom, iz katerih je bilo odneseno razne obleke za 50.000 Din. Vlomi je bil izvršen pri belem dnevu.

Zopet aretacija madžarskega vojuna. Novosadska policija je preteklo soboto v nekem osebnem vlaku aretirala že dolgo iskane madžarskega vojuna Istvana Szabo. Za prijete njegove osebe je bila razpisana visoka nagrada.

Kaznovani tihotapci. V Dolnji Lendavi je bil aretiran neki Franc Reich radi tihotapstva izravnih kart. Karte so bile zaplenjene in Reich obsojen na globo 1.300.000 Din. Ker ni mogel vsote plačati, se mu je kazen spremenila v eno leto ječe. V zvezi z afero sta bili prijeti še dve osebi, ki sta bili istočasno obsojeni ena eno leto ječe.

Krvna osveta. V Črni gori je prišlo med plemenoma Šiški in Čulafi radi krvne osvete do krvavega spopada, pri katerem je intervernilo tudi orožništvo in vojaštvo. Na bojišču je obležalo 10 mrtvih in veliko številno ranjenih.

Drzen razbojnik. Iz Pule poročajo o drznem razbojniku Kolariču, katerega orožniki ne morejo prijeti. Pri belem dnevu je ustrelil nekega orožnika. V uredništvu lista »Azione« v Puli se je pojavil Kolarič že dvakrat, kjer je razlagal svoje postopanje in izjavil, da ga policija ne vjame živega. Kvestorju je pisal, da ima še nekaj računov poravnati z orožniki. Ko je bil Kolarič v neki hiši v okolici Pule, so jo obkolili orožniki in poveljnik je zahteval od Kolariča, da naj se uda. Kolarič je plačnil hišo v ozadiju in izginil pred orožniki. Škril se je in vse iskanje je bilo zaman. Razpisana je nagrada 5000 lir za onega, ki bi pomagal, da se vjame Kolariča. V Trstu je bila te dni umorjena in oropana neka Jospina Demonte. Sodi se, da bi bil Kolarič s svojo bando v Trstu, ker je bil napad izvršen vsakako po njegovem načrtu.

Smrt glasovitega roparja. Znani roparski glavar Čerina ki je strahoval vse prebivalstvo Južne Srbije, je bil te dni v bližini Prištine od bombe, ki jo je nosil pri sebi in ki je eksplodirala, popolnoma raztrgan.

Na lov strelali na kmetu. Občinski blaginjalci Palanci v Perikancih pri Osijeku, je šel te dni s tamošnjim lastnikom milna Kordijem na lov. V bližini vasi Peljevnja sta se oba sprla s kmeti, nakar je Palanci streljal v zrak. Kmetje pa so nato skušali navallati na oba lovca, nakar je Palanci, kakor sam zatrjuje, v silobramu streljal v maso kmetov in je enega usmrtil in štiri težko poškodoval. Palanci je bil aretiran.

20., 21., 22. in 23. septembra
MACISTE IN
KITAJSKA SKRINJA
V KINO "TIVOLI"

Poskusite specialna vina v steklenicah tvrdke GIJRO VALJAK. Gralska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine.

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJBOLJŠA ČOKOLADA »SANA«

Higijenična česalnica za dame O. FETTCIH - FRANKHEIM, Ljubljana. Kongresni trg 19. Negovanje las. Ondulacija. Barvanje z L'Oréal Henné. El. masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. Kupuje izpadle in odrezane lase po najvišji dnevni ceni. Parfumerija.

Sporočilo cenj. odjemalcem! Krasna izbira modnih klubov za jesen, »Borsalino« dospela. P. Magdič, Ljubljana.

KINO IDEAL. Da se vstreže splošni želji p. n. občinstva se film »Mosi vzhajaljev« I. del predvaja izključno še danes v četrtak. Predvajanje II. dela tega filma se prične v petek 21. tm. In traja do vseh dni nedelje 23. tm. Predprodaja vstopnic vsak dan dopoldne od 10—12. pri blaginji.

Javna tombola Sporine zveze je preložena na nedeljo 23. tm. Tablice so še na razpolago ter opozarjamo občinstvo, da sega prido po njih. Dobitki so krasni, ter bodo nedvomno vsi zadovoljni s njimi. Tablicam je cena Din 2.50 za komad ter se dobe v trafikah in v nekaterih trgovinah. Kupujte tablice v prospek sporta!

Vpisovanje v tečaj živih jezikov (srbohrv. nemšč. anglešč. francošč. italijanščine) ki jih vodi še peto leto prof. S. Jeras, se vrši vsak dan do zaključno 22. tm. od 5.—pol 7 zvečer v Beethovnovi ulici 7, pritličje na levo (zgradba ček. urada).

Julijska krajina.

Z Goriškega. »Piccolo della Sera« poročajo, da se vrši v Gorici in v okolici veliko »čiščenje«. Kdorkoli se zdi oblasti količjak sumljiv, mu napravijo hišno preiskavo. Umevno, da so »sumljivi« v glavnem Slovenci. List poroča, da so bile številne hišne preiskave v zadnjem času pri Slovencih izvršene z uspehom. Pri nekaterih so našli knjige s »proti-italijansko propagando«, ponekod tudi prepovedano orožje. Nekaj oseb je aretiranih. — Gostilničarjem po deželi se odjemljejo koncesije, celo v takih krajih, kjer oblast lahko vidi, da je gostilna glede na številno prebivalstvo res potrebna. Koncesije se odvzamejo seveda Slovincem, zajedno pa se izdajajo nove koncesije tujcem. Tako se hoče uničiti slovenskega gostilničarja in postaviti na njegovo mesto Italijana. Službeni organi vrše svoje delo strogo po instrukcijah politične oblasti. Tu ne gre za kako pobijanje pijančevanja, marveč za to, da se onemogočijo Slovincem sestanki in da se udario tudi razna društva. Italijanski gostilničar bo nasilen propagator italijanstva in ovaduh Slovincem.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 20. septembra. Sprejeto ob 13.

Zaradi židovskega praznika danes borza ni poslovala. V prostem prometu je bilo, razen Pariza, ki se je mednarodno zopet očistilo, dovolj blaga.

Ob zaključku notirajo v prostem prometu:

Devize: Curih 16.55 blago, Pariz 5.40 denar, London 424.5 blago, Berlin 0.00005 denar, Dunaj 0.1310, 0.1315, Praga 279.5 roba, Trst 4.13 blago, Newyork 93—93.25, Budimpešta 0.535 blago.

INOZEMSKA BORZA.

— Curih, 20. septembra. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.15, Berlin 0.00002 Amsterdam 222.50, Newyork 565.50, London 25.68, Pariz 33.50, Milan 25.27, Praga 16.964, Budimpešta 0.0314, Bukarešta 2.55, Sofia 5.33, Varšava 0.0020, Dunaj 0.00794, avstr. žig. krone 0.0080.

Društvene vesti.

Javna zahvala. Ob priliki prireditve 15-letnice skupščine CMD v Ptujtu ste se združili malone vsi sloji narodnega prebivalstva, da bi ta prireditve uspešno moralno in gmočno kar najboljšo. Oba podpisana odpora moške in ženske podružnice CMD v Ptujtu se iskreno zahvaljujeta velikemu delu lepo organizirane jednote, ki ste jo tvorili ob tej priliki narod. sloji skupno. Posebej še poudarjamo velike zasluge naše posadke pod vodstvom g. podpolkovnika Božiča in majorja Kovačiča, ker je vse vojaštvo skorzi cel teden pred prireditvijo vršilo delo na slavnostnih prostorih. Nadalje g. stavbenika Macuna, ker je na lastne stroške postavil sotoce, g. lekarnarja Orožna, ker je vodil dekorativna dela na slavnostnih prostorih in plačal vse izdatke, gg. akademikov, ker so prevzeli znatno partijo opravi prireditve in vseh narodnih dam, ki so bile pravzaprav poštvalne voditeljice vse prireditve. — Vam vsem velja v imenu narodne stvari naša iskrena zahvala! Moška podr. CMD: dr. Tone Gosak i. r. — Ženska podr. CMD: Vida Horvat i. r., predsednica.

Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne. Prosim točno vsi in vse! — Predsednik.

»Bratstva« v Mostah izredni občni zbor se vrši v četrtak 27. tm. točno ob 20. v gostilni »Mali slon«, v Novem Vodmatu. Dnevni red: 1. Volitev novega predsednika in odbora; 2. Slučajnosti. Udeležba obvezna! — Odbor.

»Klub napred. slov. akademikov« v Celju proslavi 15-letnico septembrskih dogodkov v dne 20. in 23. septembra t. l. V četrtak, 20. septembra pobirajo ves dan v Celju in v celjski okolici klubovi člani knjige za korosko mladino in razprodajo koleke v prid klubovim ljudskim knjižnicam v obmejnih krajih. V soboto, 23. septembra priredi klub s sodelovanjem celjskih narodnih društev večjo slavnost v zgornjih prostorih Narodnega doma v Celju. Darujte knjige, kupite koleke in udeležite se slavnosti v Narodnem domu. Pozivamo vsa narodna društva iz Cella in celjske okolice, da pošljejo svoje zastopnike na slavnost. Posebnih vabil ne razpošiljamo. Odbor.

Razne stvari.

Italijanski kraljevski princzinski bolni na legarju. V Raccogni (poletno bivališče italijanske kraljevske rodbine) sta zboleli princzinski Mafalda in Giovanna na legarju. Bolezen traja že drugi teden. Zadnja poročila naznanjajo, da ste princzinski že izven nevarnosti.

Usoda vilojlnista Burmestra. Po poročilu berlinskih listov je usoda vilojlnista Burmestra, ki je svojočasno odpotoval na turnejo na Japonsko, popolnoma neznan. Splošno se prepričani, da je postal žrtev velike potresne katastrofe na Japonskem.

Kitajski roparji. Iz Kantona v srednji Kitajski poročajo o strašnem razbojništvu roparjev, katerih je več tisoč zlasti v provincah Kuang-Si in Kung-Tung. Oboroženi so s puškami in odijo od kraja do kraja, kradejo denar in druge vrednosti ter jemljejo seboj mlade ženske in otroke, katere prodajajo v druge province ali jih pošiljajo po morju v loka ničvrednežev in sicer kar po težji, robu po štiri francoske franke.

Dvoboj dveh 80 letnih stavev s pisarki. Pariški listi prinašajo vesti o humorističnem dueli, ki se je vršil v selu Montay pri mestu Lille, ki je bil tragično končan. Dva starca Delay in Leonovce, ki sta imela vsak nič manj nego 80 let sta se sprla radi neke devotke in končno se je prepri spremenil v pravcati originalni duel. Oba konkurenta sta se začela obdelavati s kuhinjsko osodo in kuhinja se je spremenila v pravo bojišče. Po zraku so frčale »ročna granate« v obliki zajemak, »granate« težkega kalibra v podobi loncev kuhinjske in sploh vse kar je prišlo pod roke. Bitko je odločil okrogel lonec s napoleoni z žganci. Eden konkurentov, Delay ga je nemudoma dobil s tako silo v glavo, da se je zgrudil na mestu mrtve. Drugi »ženina« pa bo moral na stara leta v zapor. Je že tako, če se star panj vname...

Glasovi prenečeni s svetilni žarki. V Liverpoolu se bo vršil v kratkem letni zbor British Association, ki organizira za ta slučaj znanstveno razstavo s raznovrstnimi iznajdbami. Med temi je »fotofon«, ki prenaša glas potom svetlih žarkov. Iznajdljive je imel predavatelj z aparatom in je izgovoril besede, ki so se slišale v dvorani, ki je bila oddaljena par sto metrov. Aparat uporablja žarek električne luči, v katerem človeški glas povzroči vibriranje, katero zajame posebna steklena naprava, kjer se izpremeni v besede s pomočjo telefonskega nabiratelja in drugih pridakov, kakor se rabijo pri radiotelefoni. Ta iznajdba je določena posebno za komunikacijo med brodovi na morju.

Jesenska sezona gob.

Spomladanske in poletne gobe so bile letos bolj sporadične radi suhega vremena. Le ponekod po Gorenjskem, kjer so imeli od časa do časa nekaj dežja, so se pojavile gobe poleti v precejšnjih množinah. Po zadnjem obilnem deževju se je pričela splošna sezona jesenskih gob, dasi ne tako bogata kakor je bila lani.

O važnosti gob v narodnem gospodarstvu smo poročali o priliki, ko je izšla prva slovenska in sploh prva jugoslovenska praktična knjiga o gobah. Ker je pričakovati, da bo prihodnje tedne zbog zopet nastopivše toplote vzniklo čimdalje več raznovrstnih gob iz tal, je vsekakor potrebno, da se ljudstvo splošno seznani z načeli o praktični uporabi gob. Seveda nimamo pri tem pred očmi zelo zastarelih in omejenih naravnih, ki še vedno obvladujejo širše plasti, da je edino dobra goba le užitni goban (jurček, globanja, vrganj). V naših krajih raste nad 100 vrst užitnih gob, med katerimi zavzema »jurček« po kvaliteti nekako peto mesto.

Naša država ima za gobarstvo vse prvovrstne predpogoje: ugodno podnebje in mnogo gozdov. Ako bi pri nas poznali in praktično izkoriščevali vse užitne gobe, kakor to delajo n. pr. v Češkoslovaški, Bavarski, Švici, Franciji itd., bi nam lahko donosalo gobarstvo dosti več čistih dohodkov, kakor nekatere dobro gojene panoge narodnega gospodarstva.

Znano je, da zgoraj navedene države šanajo vsako leto težke milijone za gobe. Švica n. pr. je dobivala že pred vojno do 45 milijonov frankov vsako leto za gobe. Še več pa dobi Francija, ki ima razvito umetno kulturo za šampinjone, za druge gobe pa industrijski eksport. Tako so francoske tovarne vsako leto kupile po Nemčiji na vagonih takozvanih museronov (sehlice, drobci) ter jih konzervirane razpošiljale kot francosko specialiteto. Obe gobi poznajo tudi v naših boljših krogih, saj se dobe za visoke cene v delikatesnih trgovinah, toda malokomu je znano, da rastete obe odlični vrsti gob tudi pri nas, čestokrat v velikih množinah. Pisce teh vrst je našel lani na pašnikih ob Ščavnici na ogromne množine najfinjših šampinjonov, ki jih je živina žrla in teptala. Kako dobro bi se te gobe prodale sveže po mestnih hotelih ali pa izvažale posušene! Kdor si le enkrat ogleda slike treh užitnih šampinjonov (travniki, poljaki in gozdni kukmak), ta se ne bo mogel nikoli zmotiti, da bi te prvovrstne gobe zamenjal s strupenim kukmakom.

V sedanjih dobi najdemo pri nas sledeče užitne gobe: užitni goban (jurček, globanja ali globanja, kravša, špicelj, organj) brezji goban (ded. kapucnarka, francja, topolovka), burek (kozak, konjč, pob), maslenka, iski goban, peščenka, kostanjevka, ovčar, kravša, zemljevec, ovčje vime, kukmak, karželj (blagva, žrdana), pegasta in črna mušnica (obe užitni le tedaj, ako se jim sleče kožica s klobučka), razne golobice, poljeve, alivarica, sehlice (museroni), srova, pečurka (hruševka), ješevka, lisička, griva (parkelci), prašnice itd. Imed tu naštetih so tudi še mnogi vse, razen maslenke, karžila, mušnice, golobice, poljeve, srove in pečurke. Kmalu se pojavijo štorovke (larsi) in jesenske kolobarnice v velikih množinah.

Kako in kdaj je gobe nabirati, pripravljati in uporabljati, kako je postopati v slučaju zastrupljenja (kar pa se more zgoditi le skrajnim neprevidenjem) vse to je podrobno razloženo v omenjeni knjigi. Omenimo le, da v državah, kjer znajo res racionalno izkoristiti gobe, te nle sveže uživajo, ozir. prodajajo ter suše, temveč jih tudi vlagajo v kis za zimo, posušene meljejo v prašek ter sveže prekuhajo v izvleček (ekstrakt). Katere gobe so za eno in drugo uporabo, tudi to zvemo iz omenjene knjige.

V državah, kjer je poznavanje gob splošno, ker o tem poučujejo strokovnjaki s predavanji in učiteljstvo v šoli, so zastrupljenja z gobami dosti redkejša prikažani, kakor pri nas. Naši primitivni gobarji, ki hodijo na lov le za »jurčkoma«, si čestokrat pokvariyo kosilo, ker pobere užitnemu gobanu zelo podobnega žolčastega gobana.

Ako hočemo povzdigniti izvoz suhih gob je treba postopati pravilno po navodilih. Predvsem je potrebna snaga. Za sušenje se ne smejo rezati gobe ne predebalo in ne pretanko. V prvem slučaju se slabo presuše, v drugem slučaju pa se suhe zdrobe. Kosl razrezanih gob naj se raztresajo, da ne leže drug na drugem, sicer ne dobe lepe barve. Sušijo naj se po možnosti na soncu, sicer pa v sušilnicah za sadje. Suhe naj se hranijo v suhih in zračnih prostorih, da ima vedno zrak dostop do njih. Kdor ima take shrambe, lahko s prodajo počaka do ugodnih cen.

Izpred sodišča.

POROTA V MARIBORU.
Strašna tragedija v ruski rodbini v Ljutomeru.

Pri inženirju Aleksandra Ganusovu v Ljutomeru je služil kot sluga ruski begunec Vasilij Cervenko nad eno leto. Vse čas svojega službovanja je opravljal svoje posle sicer redno, kazal pa je vendar neko trmo in svojevlastost. Bil je tudi izredno spolno razburljiv. V svoji perversnosti je šel celo tako daleč, da je v navzočnosti svojega gospodarja poljubil njegovo ženo. (Nič hudega sluteč soproj je bil uverjen, da stari sluga opravlja to med Rusi znano šego zgoll iz vdanosti.) Sploh je obdolženec zasledoval mlado gospo na vsak korak ter bil na vse brezmejno ljubosumen, ki so prišli z gospo Ganusovo v dotiko. Tako je sumničil ruskega kapetana Ivana Ovčarova zakonolomstva radi dveh pisem, ki jih je pisala gospa omenjenemu čisto navadne vsebine. In tako je tlela v njem že dolgo časa želja, se polastiti lepe gospe v svoje nečedne namene. Do dejanja pa je prišlo, ko se je g. Ganusov, soproj umorjene, odpeljal v južno Srbijo. V noči od 6. na 7. julija so slišale stranke, ki bivalo v hiši, pretesljivo vpitje ter plač otroka, ki je kričal: »Mama, mama!« To je trajalo le en hip, nakar je postalo vse zopet tiho. Zjutraj okoli 6. pa je hitel sluga, današnji obtoženec, klicat sosedo geometra Matošek, naj gre v pomoč, češ grozna nesreča se je pripetila. Ko pridejo na lice mesta Matošek, zdravnik in pozneje orožnik, se jim je nudil grozen prizor. Sredi sobe, zraven postelje, je ležalo popolnoma golo truplo Julijane Ganusove, a malo vstran je bil obešen na kos rute njen 3letni sinček L-

dislav. Navzoči zdravnik, kakor tudi pozneje sodnijska komisija, je konstatirala, da sta bila oba zadavljena, a otrok še le pozneje obešen. Sum je takoj padel na slugo Cervenko, ki je bil takoj aretiran. Po njegovi izpovedbi so zaprli tudi kap. Ovčarova, ki pa je bil takoj izpuščen, ko je dokazal svoj alibi.

Obtoženec odločno taji vsako krivdo. Toda vse okolnosti potrjujejo, že prvotno prepričanje, da je Cervenko dvojni morilec. Porotniki so soglasno potrdili glavno vprašanje na umor. Na podlagi tega krivdoreka je porotni senat pod predsedstvom v. s. s. Stogarja razglasil obsodbo

smrti na vešalih.

Obtoženec, ko je zaslišal obsodbo, je zatulil kot od strele zadeta zver. Tudi je še trdovratno, da je nedolžen.

Tatinski zaplečnik. Dne 6. avgusta se je ženil v Dorfarjih Peter Košenina. Med ženitovanjem je dobil ženin od svojega tasta 5000 Dn dote. Spravil je denar v suknjič. Med plesom je bilo vroče, in razgret ženin je odložil suknjič in ga zaklenil v omaro. Pozabil pa je zapreti okno. Zaplečnik, I. Kopač, Bajtarčkov iz Polji, je to opazil, splazil se je pod okno, potegnil suknjič s palico k oknu, vzel denar in odšel domov. Izdale pa so ga bele hlače. Nek gost je

opazil, da je skočil nekdo z okna sosedne sobe v belih hlačah, in drugi dan so Kopača aretirali, ker je imel samo on na ženitovanju bele hlače. Obtoženec je tatvino do konca tajil, obsojen pa je bil kljub temu na šest mesecev težke ječe in mora povrniti ukradeno doto.

Obtožnica iz leta 1920. Aprila 1920 so stakali železničarji. Med njimi je bil na Jesenicah takrat tudi vlačovodja državne železnice Jakob Zumer, doma iz Koroške Bele. Ob priliki sestanka stavarjev pred hotelom »Paare« je govoril tudi Zumer. Da našnja obtožnica mu očita, da je huišel k nepokornosti in pozival tovariše, naj le še ostanejo doma. Tudi se ni odzval pozivu na orožne vaje. Ker se Zumer, ki trdi na sprotno, da je tovariše le miril, ta očitek ni mogel dokazati in ker civilno sodišče ni merodajno za vojaške prestopke, je bil Zumer oproščen.

Razne obsodbe. Čevljarski pomočnik I. Ahačič iz Tržiča si je izposodil od tovariša Leopolda Smoleta v Naklem kolo. Mož je to kolo že isti dan prodal za 2000 Din. Obsojen je bil na dva meseca težke ječe. — Užitkar Jakob Renko, stari »gmainar« iz Laz je bil obtožen, da je hotel uničiti svojemu zetu Pavlinu tri prašice s tem, da jim je vliil v korito karbolne kisline. Mož je priznal, da je polil prazno korito s kislino, toda le zato, ker je hotel obvarovati prašice pred nalezljivo boleznijo, ki je razsajala po okolici. Mož je bil oproščen.

in gotovo ne bo več tako nerodno desinficiral zetovih svinjakov.

— **Draga smetana.** Danes ste bili obsojeni radi navijanja cen pri prodaji smetane na šišenskem trgu Franciška Končanova, posestnika, in 16letna Marija Sirkova, obe iz Dravclj. Prodajali ste smetano namesto po predpisani tržni ceni liter 15 do 17 Din, kar po 32 Din. Obsojeni ste bili obe radi navijanja cen živil, prva na 12 ur zapora in 50 Din globe, druga pa na 12 ur zapora in 25 Din globe.

Poizvedbe.

— Izgubila se je 18 tm. popoldne rožna torbica — Alpaka od Slomškove ulice do podaljšane Miklošičeve ulice. Pošten najditelj naj jo odda v upravnštvu »Slov. Naroda«.

— V soboto 15. tm. ob 4. popol. je neka revna služkinja zgubila listnico z večjo svoto denarja od magistrata pa do Samopomoči. Pošten najditelj se prosi, da izroči denar na stražnici na magistratu.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMŠEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Loizeta Grilca

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da mi je neizprosna smrt ugrabila ljubljeneža moža, gospoda

danes ob pol 9. zvečer po kratki, težki in mukopolni bolezni, previdenega s tolažili sv. vere v 48. letu starosti.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v petek, dne 21. septembra t. l. ob pol 5. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče na Viču.

V LJUBLJANI, dne 19. septembra 1923.

Marija Grilc, soproga.

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancom tužn vest, da je naš svak, stric, gospod

LOJZE GRILC

danes ob 1/2 9 uri zvečer po kratki mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere v 48. letu svoje starosti preminul.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v petek, dne 21. septembra t. l. ob 1/2 5 uri popoldne iz dež. bolnice na pokopališče na Viču.

Rodbina: **Viktor Jeločnikova.**

Rožna dolina, dne 19. septembra 1923.

Kreditno društvo Kranjske hranilnice v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njega dolgoletni odbornik in častni načelnik, gospod

Rajmund Ranzinger star.,

špediter in posestnik

izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb se vrši v soboto, 22. septembra 1923 ob 15. iz hiše žalosti, Cesta na južno železnico št. 7.

Velezaslužnega člana ohranimo v trajnem hvaležnem spominu.

Ljubljana, dne 20. septembra 1923.

Odbor.

Rajko Ranzinger, špediter, naznanja v svojem in v imenu svoje soproge **Helene** roj. **Schoepl** pl. **Sonnwalden,** svojih otrok **Reinolda, Ilse** in **Huberta,** svoje mačehe **Zofije** roj. **Holzer** vdove **Kottek,** svojih sester **Marije Ranzinger, Friede Paulczek, Ane Koralj** in **Marjete Dusa,** svojih svakov **Ivana Paulczek, Romana Koralj** in **dr. mod. Josipa Dusa** in svoje nečakinje **Margit Dusa** žalostno vest, da je njegov predragi oče, oz. soproj, tast in stari oče, gospod

Rajmund Ranzinger

senioršef spedičijske tvrdke R. Ranzinger

danes dne 20. septembra ob 6-ih zjutraj previden s tolažili sv. vere v 73. letu svoje starosti po daljši bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb predragega ranjkega se bo vršil v soboto, dne 22. septembra ob treh popoldne iz hiše žalosti Cesta na južno železnico šte. 7 k Sv. Križu, kjer se bodo zemeljski ostanki položili v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi pri Sv. Petru.

LJUBLJANA, dne 20. septembra 1923.

Šolske knjige
priporočila
Narodna knjigarna.

Sprejme se pomočnik
starejša moč, papirne in galanterijske stroke. Ponudbe z zahtevo plače na poštini predal 8, Celje. 9957

Ogromna kača
3m dolga, 15 kg težka, iz Indije, živa na ogled le kratak čas v Tivoliju. RAVNATELJSTVO

Na prodaj je
antičen lesen lestenec (Luster) in dva antična lesena stenska svečnika pri Ivanu Pengovu, Kolo-dvorska ulica št. 20.

Utemeljeno god. 1892.
Oblaslo doz. izjavljeno za trgovinu i obrt.
Viktor Sellinger i sin Zagreb ulica 25/II.
telefon br. 16-43, brzojavlj. Regulus
izjavljeno najbrže i najsvetnije o bankama, poduzetima, tvrdkama i obrtnicima cijele države SHS, te onima naslednjih država, bivše Austro-ugarske monarhije, uz najumjerene pristojbe. Raspoložemo najboljim preporukama.

Pozor! POZOR!
VOZNI RED
vseh železniških, poštinskih in avtomobilnih prog v Sloveniji
sprključljivo na inozemske proge, s kurzne kurzno karto Slovenije v merilu 1: 475.000
je ravnokor izšel!
Vsebine:
I. Splošni del: Cene za poštne vožje. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage. Maksimalna tarifa za izvoške. Kolkovine. Konzulati. Poštne pristojbine. Pristojbine za železniške nosače. Važne telefonske številke.
II. Železniški vozni red: Direktni, spalni in jedilni vozovi. Odhod in prihod vseh potniških vlakov. Pregled vseh železnih prog.
III. Početni vozni red: Poštini, avtomobilni.
IV. Seznan postaj.
V. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1: 475.000 z vsemi železniškimi programi in postajami, vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta brzojav oziroma telefon.

Dobi se v vseh knjigarnah in trafikah za ceno 15 Din.
Direktna naročila sprejema
Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

Senzacija! Senzacija!
ESKIMO-VENTILATOR
Senzacionalna izgradnja na polju prezračevanja
GENERALNO ZASTOPSTVO ZA KRALJ. JUGOSLAVIJO
KAREL BASTIANČIČ
stroji, tehnične in električne potrebščine
LJUBLJANA, PALAČA LJUBLJ. KREDITNE BANKE.

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica
Kdo hoče dobro luč nesme se bati stroškov.
OSRAM NITRA

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-1.
Rabljene britvice
Gillette, Mem itd., se sprejemajo v električno brušenje v parfumeriji URAN, Mestni trg 11. Zunanja naročila hitro in točno. 9026

Športne, vojaške in železničarske čepice
izdeluje **P. Semko, krznar**
Križevniška ulica 7. 2712

Zidna opeka
normalno in močno žgana, priznana najboljša kakovost se nudi vsaka množina po dnevni ceni.
R. Smolewski, arhitekt
in mestni stavbenik, posestnik opekarne na Viču. — Rimska cesta 18
Zaloga na drobnih na Opekarski cesti 18. 7915

Dražbeni oklic.
Dne 21. septembra 1932 ob 9. prodajo se na Sv. Petra cesti št. 17 po javni dražbi razna hišna oprava, moška in ženska obleka, perilo, hišne potrebščine, dragocenosti itd.
Okrajno sodišče odd. V., 29. avgusta 1932

Brzojavne droge in frame
v vsaki množini franko vagon Slovenije, kupimo in posilimo ponudbe pod: "Lombardija" na An. zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 10021

Strojnika
izprašanega rabim za takojšnji nastop k 70 HP lokomobili. Pogoj je, da mora biti izkušen ključavničar ter imeti tozadevno prakso. Stanovanje dobi lahko samo samec. Istotam se sprejme tudi žagar za polnoletnike. Vpraša se pri lesni industriji F. Ravnikar, Ljubljana, Linhartova ulica št. 25.

Ugodno se prodaja:
Nova, komaj dovršena vila z 2 parketiranimi praznimi stanovanjema, k vili spada 950 m² ograjenega vrta
Istotam se prodajo **stavbne parcele** na Dunajski cesti od 1800 do 4000 m².
Natančne informacije se dobijo v pisarni stavbenega podjetja Tavčar & Svetina, Ljubljana, Gosposvetska cesta 6

Za odgovora uprave naj se prikaži 1 dinar.

Prodaj
Šivalni stroj
se prod. — Zaloška cesta 13. 10.009

Zbirka znamk
(manjša) za začetnika na prodaj. — Sodna ulica 5. I. nadst. levo. 10.006

Otroški voziček
(še na pol nov) se ceno prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.039

Lovski pes
(fermač), čistokrven, šest mesecev star, se prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.027

Stavbna parcela
na krasnem prostoru na Prulah, približno 600 m² obsegajoča, naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 9990

Salonska obleka
fina, nerabljena, predvojnno blago, se prod. za 1500 Din. — Novi Vodmat, Ribniška ulica 201. 10.024

Puch-motor,
2 1/2 HP in pomožni motorji različnih znamk, po nizki ceni naprodaj. — »Tribuna« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. 9880

Velika hiša,
pripravna za vsako večjo obrt in za trgovino, zreden več malih stavbnih parcel, naprodaj. — Poizve se: Pavel Goljar, mesar, Dravlje 79 pri Ljubljani. 10.003

Ugodna prilika!
Prodaja se lepa stavbna parcela po ugodni ceni v Podsmreki ob Tržaški cesti, obstoječa iz travnika in njive. — Več se poizve v Ljubljani, Sv. Petra cesta 8 (v trafiki). 10.004

Trinadstropna hiša
v sredini mesta, na jako prometnem kraju, pripravna za vsako trgovino ali obrt, se prod. za 225 tisoč dinarjev. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.025

Naprodaj so trije avtomobili
(1 osebnih 32 HP, 4 sedišča, Mercedes, kompleten; 1 osebnih 12 HP, 4 sedišča, brez karoserije N. A. G.; 1 tovorni 2 1/2 ton, kompleten, z železnimi obroči) za pavšalno ceno 45.000.— Din. — Reflektanti naj si avtomobile ogledajo v Tovarni cementa v Zidanem mostu. 10.034

Leva hiša
v Stozicah št. 53. pol ure pešhoda od Ljubljane, popolnoma moderno urejena, s prostim stanovanjem, štirimi parketiranimi sobami, kopalnico ter lepim ograjenim vrtom. Na zahtevo se dobi skoro novo gospodarsko poslopje, pripravno za vsako obrt ali trgovino. Cena ugodna. — Več pri Iv. Freilihu istotam. 10.010

Na stanovanje in hrano
se sprejme gospod ali gospodična k boljši strani. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 9974

Dve sobi
(opremljeni), vsaka s posebnim vvhodom, v novi vili v I. nadstropju v Sp. šiški blizu cerkve se odda gospodim proti nagradi. Električna razsvetljava. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 10.005

Iščem mesečno sobo,
grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Mesečno sobico
s posebnim vvhodom in hrano išče gospodična. Najemnine plača naprej. — Ponudbe pod »Sobico oddam/9992« na upravo »Slov. Narodae.

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

MALI OGLASI
Cene oglaševanja do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 50 para, z davčino vred

Dobro vpeljavno eksportno podjetje
za les in deželne pridelke v večjem mestu Stajerske takoj naprodaj z vsem inventarjem in stanovanjem. — Ponudbe pod »Velik dobiček/10.029« na upravo »Slov. Narodae.

Kurim
Kurim hišo ali vilo v Ljubljani s prostim stanovanjem. — Plačam od 1.000.000 do 1.500.000 K. Posredovalci izključeni. — Pismene ponudbe na: J. Jelenič, Ljubljana, Star pot 1. 9980

Kupim
večjo množico suhih bukovih drv do 20 % okrogline in večjo množico suhih hrastovih drv. — Najnižje ponudbe naj se pošljejo na: F. Grum, Ljubljana 7. 9932

Stanovanja
Profesor išče sobo (tudi priprosto) za takoj. — Beethovnova ulica 7. (pri slugi). 10.040

Meblovana soba
s posebnim vvhodom se takoj odda gospodu. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.007

Soba išče
za takoj ali s 1. oktobrom mirna gospodična. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.023

Iščem sobo
(elegančno, separirano) v sredini mesta ali bližini kolodvora. — Ponudbe pod »Št. 100/10.015« na upravo »Slov. Narodae.

Soba s hrano
se odda solidnemu gospodu; event. dvema visokošolcem. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.012

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Mesečno sobico
s posebnim vvhodom in hrano išče gospodična. Najemnine plača naprej. — Ponudbe pod »Sobico oddam/9992« na upravo »Slov. Narodae.

Na stanovanje in hrano
se sprejme gospod ali gospodična k boljši strani. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 9974

Dve sobi
(opremljeni), vsaka s posebnim vvhodom, v novi vili v I. nadstropju v Sp. šiški blizu cerkve se odda gospodim proti nagradi. Električna razsvetljava. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 10.005

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Iščem
mesečno sobo, grem event. tudi kot stanovalce. — Ponudbe na: A. Babka, Ljubljana, Kongresni trg. 9940

Lepa zračna soba
(meblirana) z balkonom, v novi vili na Prulah 17 se odda mirnemu gospodu; event. dvema skupaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 9989

Kabinet
z električno razsvetljavo in zavrtnim oddam tehnično proti dnevnim instrukcijam realca. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.042

60.000 do 80.000 K
letno plačam za stanovanje v stari ali novi hiši, obstoječe iz 4—6 sob, kuhinje in pritliklin. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.022

Iščem prazno sobo
v kateri bi mogla izvrševati šiviljsko obrt, po možnosti v sredini mesta. — Pismene ponudbe pod »Šivilja 1923/10.019« na upravo »Slov. Narodae.

Elegantno opremljeno sobo
s posebnim vvhodom in električno lučjo oddam s 1. oktobrom solidnemu starejšemu gospodu. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.041

Dijakinja
išče stanovanje s hrano pri obitelji brez otrok, tako da bi imela svojo sobo. Predvsem se reflektira na rodbino kakega učitelja ali profesorja. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 9987

Lepa soba
v bližini univerze se išče za boljšega dijaka »filozofa za 1. oktober. Cena s kurjavo, razsvetljavo in event. jutranjo kavo. Ponudbe pod »Lepa soba 9921« na upravo »Slovenskega Narodae.

Službe
Dober kleparski pomočnik in vajenec se takoj sprejmeta pri K. Bocak, Tržič. 10.031

Vajenca
sprejme proti plačilu tvrdka Remžar & Smekol, Florjanska ulica št. 13. 10.016

Izučena vezilja
perila prevzame delo na dom ali v trgovini. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 10.011

Prodajalka,
prvovrstna moč, išče mesto. Gre tudi na deželo. — Ponudbe pod »M. N. 9936« na upravo »Slov. Narodae.

Dobra kuharica
išče mesto za samostojno kuharico ali natakario v gostilno. Vstop 1. oktobra. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.030

Izurnjena šivilja
za obleke z večletno prakso, gre na dom. — Ponudbe pod »Dolgoletna 10.002« na upravo »Slov. Narodae.

Novi
Najnovejša fluzija:

Pol riba - pol deklica
na ogled le kratak čas v Tivoliju ob delavnikih od 2. do 9., ob nedeljah od 9. zjutraj do 9. zvečer. Ogleda naj si vsaki!

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Novi
Najnovejša fluzija:

Vzgojiteljica
se sprejme k 2 in pol letni deklici in 9 letnemu dečku. — Ponudbe se posli na naslov: Gjur Valjak, Maribor. 9994

Prodajalka,
ozir. vodkinjo oddelka za čevlje, katere je v isti stroki že delovala, se sprejme takoj v velitrgovini R. Stermeck, Celje. 10.037

Knjižovodja,
zmožen bilanco, z daljšo prakso, sposoben in vztrazen, se sprejme v tiskarni Narcissus Zagreb. poštanski pretinac 227. 10.032

Dobro izveščena knjižovodkinja,
ki je ob enem vajena tudi trgovine, se sprejme. — Ponudbe pod »Samostojna moč/10.038« na upravo »Slov. Narodae.

Šivilja,
samostojna in izurnjena, želi premeniti kraj. Gre tudi v trg ali kako večjo vas. Naselila bi se stalno. — Ponudbe pod »Stalno 9817« na upravo »Slov. Narodae.

Zlatarski pomočnik,
le prvovrstna moč, se proti dobri plači takoj sprejme. — Lud. Černe, zlatar-juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 9727

Dobra kuharica,
samostojna, čista in posušena, stara do 35 let, z večletnimi spričevali, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme. — Več v trgovini Josip Petelin, Sv. Petra nasip 7 (od 8. do 10. dopoldne). 10.008

Absolventinja
meščanske šole in trgovske tečajja, pridna in vestna, išče primerne službe: prvi mesec gre tudi brezplačno. — Ponudbe pod »Zanesljiva 9991« na upravo »Slov. Narodae.

Školarji
Trgovina s papirjem ali galanterijo, dobro ideoča, ali primeren lokal, se išče. — Ponudbe pod »Dobro mesto/9845« na upravo »Slov. Narodae.

Skladišče,
primereno za moko in ostale deželne pridelke v bližini glavnega (južnega) kolodvora, se išče. — Ponudbe na naslov: Mirko Stefanovič, Gorupova ul. št. 3. II. nadst. 9945

Dopisovanje
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Pomlad.
Veseli mladenič želi znanja s istotako gospodično radi dopisovanja. Zelitev ni izključena. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 10.036

Rija in Mija 9170
Mija javi se, pričakuje, da jo teden dni, a odgovora ni. — Brezno ob Dravi. 10.035

Ženična ponudba.
Slovenec, živeč v tujini, 32 let star, z večjim kapitalom, se želi radi pomanjkanja znanja spoznati z gospodično, katere ima kako trgovino, najraje na prometnem kraju gostilno. — Le resne ponudbe pod »Slovenec/9970« na upravo »Slov. Narodae. 9970

Posojila
Amerikanci pozor! Kdo posodi dobro stvar, irancemu trgovcu na sigurno mesto, na prvo vknjižbo, po posvetila 150.000 Din proti visokim obrestim. Sprejme se tudi brez zaveze, da se posojilcu vrne stanovanje. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae. pod »Varno nalozeno/9680«.

Razno
Prva plesna vaja v nedeljo 23. t. m. zvečer 10.026 Adolf Praček.

Zastavice,
zalepke za srečolov in šaljevo pošto pripravila M. Tičar, Ljubljana. 8109